

Juha Molari 2009

Venäläisväestön syrjintä Baltiassa ja The Soviet Story

. Baltiassa pitäisi valita toinen tie kuin The Soviet Story –elokuvan tarjoama vihan, koston ja syrjinnän tie. Arkkipiispa Jukka Paarma kasvatti aivan oikeaan suuntaan ProKarelian väkeä, kun opasti, että ”haavojen kantaminen kuuluu ihmisyyteen” (Karelia Klubi. Elokuu 2005). Valitettavasti ProKarelian levittämä The Soviet Story elokuva lähtee päinvastaisesta ajatuksesta: sen mukaan isien oletetuista ja tehdyistä pahoista teoista myös lasten ja lastenlasten tulee saada rangaistus. The Soviet Story käyttää tarkoitushakuisesti tunnettua metaforisen retoriikan menetelmään vaurioittaakseen nykyisen Venäjän Federaation, sen poliittisten johtajien ja Venäjän kansalaisten mainetta. Tutkinta-asiamies vaikenee merkillisestä syytä täysin elokuvan sisällöstä, vaikka mielenosoitukset kohdistettiin juuri elokuvan esittämistä vastaan!

1. **The Soviet Story-filmin metaforisen retoriikan vaarallisuus**
2. **Çirts Valdis Kristovkin diskriminaatiopolitiikka**
3. **Rakennettu virheistä ja väärennöksistä**
4. **Okkupaatiomyytti**
5. **The Soviet Story hyökkää nykyistä Venäjän Federaatiota vastaan**
6. **Diskriminaatio Baltian alueella**
7. **Myöskään Suomessa ei syytä välinpitämättömyyteen**

1. The Soviet Story –filmin metaforisen retoriikan vaarallisuus

Émile Durkheim loi määritelmän traditionaalisesta yhteiskunnasta, jossa vallitsi alhaisen työnjaon asteen vuoksi *mekaaninen solidaarisuus*. Se tarkoitti solidaarisutta samankaltaisten, samalla tavalla ajattelevien ja samoja arvoja kantavien ihmisten kesken. Tuollainen ”solidaarisuus” on erittäin *suvaitsematonta* ja *ahdasmielistä*. Sen sijaan modernissa yhteiskunnassa solidaarisuus perustuu siihen, että ihmiset ovat eriytyneet tekemään erilaisia töitä ja he ovat erilaisia persoonallisuuksia. Tästä syystä erilaiset ihmiset tarvitsevat toisiaan.

Mekaanisen solidaarisuuden mukaan emme ole persoonallisia, vaan kollektiivisia olentoja: ihmisten on oltava toistensa kaltaisia. Siihen malliin sopii hyvin *integraatio-vaatimukset*. Sitä vastoin orgaaninen solidaarisuus edellyttää, että ihmiset ovat erilaisia. Jokaisella meistä on oma toimintapiiri ja persoonallisuus. Orgaanisessa solidaarisuudessa kollektiivinen tajunta jättää peittämättä osan yksilön tajunnasta. Durkheimin analyysin mukaan orgaanisessa solidaarisuudessa kokonaisuuden yksilöllisyys lisääntyy samalla kun sen osien yksilöllisyys: erilaisuus on yhteiskunnan voimavara, ei hajottava tekijä. ”Yhteiskunnasta tulee kyvykkäämpi toimimaan sopuisasti samalla, kun sen jokaisella aineksella on enemmän toimintaa, joka on juuri sille tyypillistä” (Durkheim, *Sosiaalisesta työnjaosta*, 1990: 128). Durkheimin ihanne olisi individualismia korostava saint-simonilainen sosialismi. Surullisena skenaariona oli väkinäinen työnjako, jossa ihmiset sidotaan tehtäviinsä ja asemiinsa suoranaisella pakolla. Luokka- ja kastiyhteiskunnan mallissa väkinäisyys ja säätely eivät vastaa asioiden todellista tilaa eikä niillä ole moraalista perustetta. Durkheimille oikeuden kehittyminen oli tärkeä modernisoitumisen indikaattori. *Repressiiviset juridiset sanktiot* liittyvät mekaaniseen solidaarisuuteen ja restitutiiviset sanktio orgaaniseen solidaarisuuteen. Tajunnan samanlaisuutta vaativassa yhteiskunnassa juridiset sanktiot ovat *kostavia* eli repressiivisiä, ei korjaavia. Baltian huolestuttava piirre on erilaisuuden kokeminen hajottavaksi tekijäksi, jolloin myös alistavat ja pakottavat toimintatavat yleistyvät, yhteiskunnasta tulee suvaitsematon ja ahdasmielinen. Talousongelmilla on valitettavasti taipumus kärjistää ihmisryhmien välisiä suhteita. Kleinin ja Bionin psykoanalyysin näkökulmasta puhutaan *projektiivisesta identifikaatiosta*, josta on tullut minun lempisanoja. Se tarkoittaa sitä, että ihmiset heijastavat oman pahoinvointinsa syntipukkeihin, *ulkoisiin vihollisiin*. The Soviet Story –propagandaelokuva opettaa suorasukaisesti, mikä on sopiva ulkoinen vihollinen. Elokuva ei palvele ensisijaisesti historiallista tarvetta, mikä olisi mahdoton elokuvan yksipuolisuuden ja väärin tietojen tähden, vaan se on psykologinen väline pahoinvoinnin kohdentamiseksi valtiollisesti haluttuun viholliseen. Työttömyyden ja vaikeuksien tullessa on vaarana, että huonot opitut tavat vain pahentuvat. Virossa on valtionjohto opettanut virolaisia ja venäläisiä vihaamaan toisiansa, vaikka nämä elivät hyvässä sovussa ennen nykyisen johdon valtaan astumista.

Kanadalainen, Chicagossa 1953 väitellyt *Ervin Goffman* ennätti tulla valituksi jopa Amerikan sosiologiyhdistyksen puheenjohtajaksi. Teoksessaan *Stigma* (1963) Goffman tarkastelee sosiaalisesti leimatun, stigmatisoidun, minuuden esittämistä tai piilottamista. Etninen ja uskonnollinen tausta ovat tyypillisiä sosiaalisia stigmoja. Moraalinen ura ilmentää stigmatisoidun ihmisen elämää: ura alkaa siitä, että ihminen tehdään tietoiseksi stigmastaan tai hän tulee muutoin siitä tietoiseksi. Venäläisistä kerrottavat pahat sotakertomukset ovat kasvavaa ihmistä ja aikuista ihmistäkin stigmatisoivia. Tämän ihmisen ”moraalinen ura” jatkuu sittemmin erilaisen kuin jos hän ei olisi koskaan saanut stigmaa: tämä jälkeen ihminen joutuu pakkotilanteeseen kehittää niitä strategioita, joilla stigma tuodaan esiin, yritetään peittää tai rajoittaa sen vaikutusalaa. Teoksessaan *Asylums* (1961; Minuuden riistäjät) Goffman esittää yhteiskunnan kuvaksi mielisairaalan ja muut totaaliset laitokset. Hän luotteli viidentyyppisiä totaalisia laitoksia. Mielisairaalassa ja tuberkuloosiparantoilla ihmisiä säilytettiin tahdosta riippumatta: näitä ihmisiä pidettiin vaarallisena. Goffmanin groteski kuva kertoo, miten totaaliset laitokset riisuvat asukeiltaan ihmisarvon siinä, että nämä ihmiset eivät saa enää määritellä ja tukea omaa identiteettiään omalla henkilökohtaisella omaisuudellaan. Asukilta puuttuu yksityisyys, se näyttämön takapuoli, jossa voisi rentoutua. Asukit saattavat kuitenkin uhmata järjestelmää ja kekseliäästi puolustella oma elinpiiriään ja sen kautta ihmisarvoaan. Goffmanin kirjoihin paneutuessa ei voi välttää pohdintoja sosiaalisen leimaamisen merkittävyyttä, kun myös nuorta venäläistä tyttöä ja poikaa kasvatetaan ”moraaliselle uralle” Baltian pikkuvaltioissa.

The Soviet Story käyttää tarkoitushakuisesti tunnettua metaforisen retoriikan menetelmään vaurioittaakseen nykyisen Venäjän Federaation, sen poliittisten johtajien ja Venäjän kansalaisten mainetta. Itse asiassa kuluttajia analysoivat tutkijat ovat olleet jo kauan kiinnostuneita mielikuvien voimasta käyttäytymisen muuttamisessa. *L.M. Scott ja R. Bathra* (2003)¹ julkaisivat vasta muutama vuosi sitten tärkeän perusteoksen aiheesta. Tutkijat ja mainostajat ovat etsineet jo kauan malleja ja selityksiä siihen, millä tavalla mielikuvilla voidaan vaikuttaa asenteiden muutokseen. Mielikuvien rakentamisessa on myös tunnettuja tekniikoita. *A.Paivion* (1986)² jo klassisen kaksoiskoodusteorian (dual code theory) mukaan mielikuva-aineisto voi muodostaa ihmiselle koodi-rakenteen sekä analogi- että symboli-mekanismien avulla, mutta suurin merkitys on muistikuviksi rakentuvilla mielleyhtymillä (assosiaatiot). The Soviet Story –elokuvassa on kyse nimenomaisesti pahojen assosiaatioiden rakentamisesta. *MacInnis ja Price* (1987) kiinnittivät huomiota siihen, että mieliekuvien rakentaminen on läheinen tunne-aiheille (sensation), jolloin näin syntyneitä mentaalisia mielikuvia vastaan on huomattavan vaikea esittää vastaväitteitä puhtailla verbaalisilla argumentteilla. Taitavasti uskotteluun pyrkivät sanomat, jotka rakentuvat mentaalisille mielikuville ja elävöitettyyn kuva-aineistoon, ovat vaikeammin vastustettavissa ja vahvistuvat helposti voimaansa jopa jälkikäteen. The Soviet Story propagandafilmin ensimmäisen osan yli 70 minuuttia ja liioittelevia vainatietoja, näennäishaastatteluja asiantuntijoiden kanssa sekä erityisesti monelta taholta maailmaa poimittu kuva-aineisto, jota ei paljasteta väärennetyksiä käsiteltävän asian suhteen, rakentaa katsojalle sensaation, jonka jälkeen elokuva vyöryttää esille nykyisen Venäjän Federaation pahuuden ja uhkakuvat.

Neuvostoliiton ja Venäjän kansallishymnin aikana elokuvassa näytetään verisiä teloituksia

L.M. Scott (1994)³, *R. Gider-Sorolla, M.T. Garcíá & J.A. Bargh* (1999)⁴, *D. Hermans, J. de Houwer & P. Eelen* (1996)⁵ sekä esim. *Phillip J. Mazocco & Timothy C. Brock* (2006)⁶ ovat

¹ *L.M. Scott ja R. Bathra* (2003), *Persuasive Imagery: A consumer response perspective*. Mahwah, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

² *A.Paivion* (1986), *Mental representations: A Dual Coding Approach*. New York: Oxford University Press.

³ *L.M. Scott* (1994), *Images in advertising: The need for a theory of visual rhetoric*, *Journal of Customer Research* 21: 252-273

tuoneet esille kehyksiä ja puitteita ilmaisevien elävien kuvien merkittävyyden ”metaforisena retoriikkana”. *Hermans, de Houwer ja Eelen* kirjoittavat sykähdyttävän havainnon: ”These data suggest that information stored in memory is associatively linked with similarly evaluated information, through association with some general representation of goodness or badness.” Tuolla tekniikalla on myös voimakas vaikutus toivottuun käyttäytymisen muutokseen myös silloin, kun kognitiiviset kyvyt jäävät alhaisiksi. Eläviä kuvallisia assosiaatioita luovan menetelmän avulla voidaan rakentaa käyttäytymisen muutosta, mikä on tuskin epäolennainen pyrkimys, kun *The Soviet Story* –propagandafilmi esittelee filmin loppuosassa nykyistä Venäjän federaatiota negatiivisessa sävyssä sen jälkeen, kun on luonut patologisen kuvan Neuvostoliiton olemuksellisesta pahasta vaikuttavien ruumisröykkiöiden avulla. Myös selviä linkkejä rakennetaan vanhan ja uuden välille, jolloin itse asiassa elokuva ei tunnusta uuden edes syntyneen. V.V. Putin määritellään hänen ensimmäisessä kuvassaan KGB:n johtajana, koska näin vahvistetaan myös verbaalisesti jatkuvuutta Stalinin pahoista ruumisröykkiöistä nykyisen Venäjään ja sen politiikkaan.

Mielikuvien avulla tavoiteltavassa vaikuttamisessa elävillä kuvilla on erityisen suuri painoarvo, minkä tähden elokuva on juuri tekokas väline hyvän ja pahan mielikuvan rakentamisessa. *Frey ja Eagly* (1993), *Keller & Block* (1997), *Kisielius & Sternthal* (1984) ja *H.R. Unnava & R.E. Burnkrant* (1991)⁷ ovat tehneet ansiokasta tieteellistä tutkimusta juuri mainitusta prosessista, miten elävien kuvien vaikutus syntyy mielikuvien luomisessa. Juhlittujen sankareiden käyttö brändin rakentamisessa on hyvin tunnettu ja tehokas keino (ks. esim. *Atkin, C. and Block, M. 1983*⁸; *Ajit Arun Paruleker & Preety Raheja 2006*⁹). Televisio-mainonnasta tämän vuoksi jopa yli 15 % sisältää juhlittuja sankareita. Julkkisten käyttö mainonnassa vaikuttaa kuluttajan itsekuvaan (*H.H. Friedman & L. Friedman 1979*¹⁰). *The Soviet Story* –elokuvan Stalin -ja ruumis-kuvien käyttö tarkoittaa antisankarin menetelmää kielteisen ”brändin” rakentamisessa, maineen pilaamisessa, ja täten Stalinin ja nykyisen Venäjän samaistamisella yritystä diskriminoida Venäjän kansalaisia, jotka tahtovat rakentaa itsekuvansa venäläisiksi. Yhtäällä elokuva tuottaa negatiivista itsekuvaa Venäjän kansalaisille, joilla ei ole ongelmaa iloita Venäjän kansalaisuudestaan ja Venäjän poliittisesta linjasta. Lisäksi elokuva luo ei-venäläisessä yleisössä torjuvaa, ennakkoluuloista ja vihamielistä käyttäytymistä niitä Venäjän kansalaisia tai Venäjään myönteisesti suhtautuvia henkilöitä vastaan, joille nykyinen Venäjän Federaatio ja sen poliittinen enemmistö ovat myöntisiä asioita, joita olisi helppo kunnioittaa. Maineella – myös pahalla – on keskeinen vaikutus identiteettiin ja omakuvaan, mikä on havaittu markkinointitutkimusten parissa hyvin selvästi: *George Edward Belch & Michael Belch 1998*¹¹; *Tom J. Brown, Peter A. Dacin, Michael G. Pratt & David A. Whetton 2006*¹². *The Soviet Story* –propagandafilmin menetelmä tunnetaan markkinointiviestinnässä sanalla ”design management”, joka on imagon visualisointia, jonka avulla nostetaan esille tärkeät

⁴ *R. Gider-Sorolla, M.T. García & J.A. Bargh* (1999), The automatic evaluation of pictures. *Social Cognition*, 17, 76–96.

⁵ *D. Hermans, J. de Houwer & P. Eelen* (1996), Evaluative decision latencies mediated by induced affective states. *Behaviour research and therapy* 1996;34 [5-6]:483-8.

⁶ *Phillip J. Mazocco & Timothy C. Brock*, Understanding the Role of Mental Imagery in Persuasion: A Cognitive Resources Model Analysis, sivut 65-78 teoksessa *Creating Images and the Psychology of Marketing Communication*, toim. Lynn R. Kahle, Ch’ung-hyön Kim, 2006.

⁷ *H.R. Unnava & R.E. Burnkrant* (1991) An imagery-processing view of the role of the pictures in print advertisements. *Journal of Marketing Research* 28: 226-231.

⁸ *Atkin, C. and Block, M. 1983*, Effectiveness of celebrity endorsers. *Journal of Advertising Research* 23, 57–61.

⁹ *Ajit Arun Paruleker & Preety Raheja 2006*, Managing Celebrities as Brands: Impact of Endorsements on Celebrity Image, ss. 161 teoksessa: Lynn R. Kahle, Ch’ung-hyön Kim [toim], 2006.

¹⁰ *H.H. Friedman & L. Friedman 1979*, Endorser effectiveness by product type, *Journal of Advertising Research* 19: 63-71.

¹¹ *George Edward Belch & Michael Belch 1998*, Advertising and promotion: An integrated marketing communication perspective.

¹² *Tom J. Brown, Peter A. Dacin, Michael G. Pratt & David A. Whetton 2006*, Identity, Intended Image, Constructed Image, and Reputation: An Interdisciplinary Framework and Suggested Terminology (*Journal of the Academy of Marketing Science*, 34 [2]. 99-106

toimintaperiaatteet ja arvot.¹³ Kari Silvennoinen kirjoittikin omassa kantelussaan tahallisen assosiaation, jonka mukaan minä kirkkoherrana tukisin siis Stalinin hirmuhallintoja ja kansanmurhaa. Epärehellisen ja osittain laittoman toiminnan vastustajaa leimataan siis elokuvan ihailijoiden toimesta stalinisteiksi, mikä onkin myös itse propagandafilmin visuaalisen retoriikan tarkoitus. Latvialainen elokuva tuottaa nyt mainetta pilaavan, halveksuntaa ja vihaa vahvistavan visualisoinnin Venäjän Federaatiosta ja siihen myönteisesti suhtautuvista ihmisistä pyrkien täten välittämään pahoja mielikuvia näiden ihmisten toimintaperiaatteista ja arvoista. Imagon rakentamisessa on pidetty keskeisenä faktatietoa ja dokumentointia, oikeudenmukaisuuden ja ihmisoikeuksien pitämistä, inhimillistä luonnetta ja toiminnan jatkuvuutta: Nyt The Soviet – filmi kääntää tämän menetelmän pahan maineen rakentamiseksi, jolloin ikään kuin dokumenttielokuvana paljastetaan Neuvostoliiton ja Venäjän salattu pahuus, katsojassa viritetään viha ja myötätunto vääryydellä surmattujen ihmisten tähden, tehdään yksittäisistä kärsivistä ihmisistä henkilökuvia ja lopulta elokuva liitetään osaksi eurooppalaista kasvatusohjelmaa. Viime vuosikymmenen aikana on kiinnitetty paljon huomiota myönteisen maankuvan rakentamiseen, esimerkiksi Irlannin maakuva on haluttu rakentaa epämääräisestä kiinnostavaksi, passiivisesta luotettavaksi jne. (ks. *Jim Dunne* 1997¹⁴, tai yleisemmin aiheesta: *Nicolas Papadopoulos* 2000¹⁵; *Philipp Kotler & David Gerther* 2002¹⁶; *Eugene Jaffen & Israel Nebenzahlin* 2002¹⁷), mutta tällä kertaa latvialainen elokuva, jota ProKarelia näyttää osittain lainvastaisesti Suomessa, rakentaa kielteistä maakuva – pahaa mainetta - Venäjää vastaan. Kukaan ei kiistä, etteikö brändi olisi valtioiden ja organisaatioiden keskinen voima. Kun aiemmin tuotteita kaupiteltiin ehkä faktojen avulla, nyt desing management on opastanut yhä enemmän elämysten ja tarinoiden luojiksi, jolloin tarinan avulla syntyy yksilön, yrityksen tai valtion identiteetti.¹⁸ The Soviet Story –propaganda filmi lyö kielteisen leiman ja rakentaa kielteisen kulttuurisen symbolin venäläisiin ja Venäjää vastaan niin kuin brändi-sana alkuaan merkitsikin elämiin, orjiin ja rikollisiin tehtyä polttomerkkiä. Venäjä ja Venäjän kansalaiset asemoidaan (positiointi) negatiivisen metaforisen retoriikan avulla yhä edelleen saman eetoksen edustajiksi Stalinin kanssa. Hyvin tiedetään, että menestyksellinen kulttuurien ja kansojen välinen kanssakäyminen edellyttäisi juuri päinvastaista eetosta kuin propagandafilmi tahtoo luoda. Esimerkiksi *P. Evans, V. Pucik ja J. Barsoux* (2002)¹⁹ tai *C. Bartlett ja S. Ghoshal* (1987²⁰; 2000²¹; 2001²²) painottavat kykyä sopeutua moniulottaviin tehtäviin monikansallisessa toimintaympäristössä.

Identiteetin merkittävyys on tunnettu hyvin kyvyille kulttuurien kohtaamiseen (ks. esim. *K. Liebkindin* tutkimukset). Stressitekijät vaikuttavat kuitenkin kohtaamisen edellytyksiin. Yleensä näitä kulttuurien välisen kommunikaation esteitä on pyritty vähentää koulutuksen avulla. Humanistisen psykologian havainnot ihmisen peloista ja kommunikatiivisuudesta auttavat ymmärtää sitä vahingollista vaikutusta, jonka The Soviet Story elokuvan avulla on tuotettu yleisössä. Erityisesti *Carl Rogers*, joka sai päävirikkensä persoonallisuusteoriaansa kliinisestä terapeutisesta työstään, teki nämä merkittävät havainnot ihmisyyksilön kokemasta maailmasta.

¹³ Ks. esim. *Johanna Ahopelto* 2002, Design Management as a Strategic Instrument (Vaasan yliopisto).

¹⁴ *Jim Dunne* 1997, Cofounder and Managing Director, The Identity Business, Desing Management Journal 8.

¹⁵ *Nicolas Papadopoulos* 2000, Countries as Brands [Ivey Business Journal].

¹⁶ *Philipp Kotler & David Gerther* 2002, Country as Brand, Product and Beyond: A Place marketing and brand management perspective [Journal of Brand Management].

¹⁷ *Eugene Jaffen & Israel Nebenzahlin* 2002 National Image and Competitive Advantage, The Theory and Practice of Country-of-Origin Effect [Journal of Brand Management].

¹⁸ Ks. esim. ”Tuotteita myydään tainnoilla”, <http://www.helsinginsanommat.fi/arkisto/juttu.asp?id=20020804TA3>

¹⁹ *P. Evans, V. Pucik ja J. Barsoux* (2002), The Global Challenge: A Framework for International Humans Resource Management).

²⁰ *C. Bartlett ja S. Ghoshal* (1987) Managing across Borders: New Strategic Requirements, Sloan Mangement Review, 7-17

²¹ *C. Bartlett ja S. Ghoshal* 2000. Transnational Management: Text, cases, and readings in cross-border management.

²² *C. Bartlett ja S. Ghoshal* 2001. Managing across Borders: The Transnational Solution, HBS Press Book

Jos minuuden ja organismin välillä voi vallita tasapaino, tämä ihmisyksilö on toimiva, avoin, luottavainen ja lämmin, sekä sopeutuu ympäristöönsä. Mutta tämä ihminen voidaan saatta myös epäyhtenäisyyden tilaan (unconditional positive regard). Ehdollisen rakkauden tuloksena syntyy oman itsensä tukahduttaminen ja tunteiden vaimentaminen, jolloin itsetunto heikkenee ja yksilöstä tulee defensiivinen. Ihmisillä on positiivisen arvostuksen tarve (1942 Counseling and Psychotherapy; 1959 A Therapy, Personality and Interpersonal Relationships, as Developed in the Client-Centered Framework; 1961 On Becoming a Person). Jokaisella on pyrkimys itsetoteutukseen (self-actualization), pyrkimys kehittää kaikkia kykyjään tavoilla, jotka palvelevat säilymistä ja rikastumista, pyrkimystä autonomiaan, irti ulkoisten voimien kontrollista. Pelko ja ehdollistettu kunnioitus estävät sopeutumisen ja itsetoteutuksen. Kommunikaatio tulee estetyksi, kun ihmisyksilöiden ja kansalaisuusryhmien välille luodaan pelko: kommunikaation suurin este on oma hätämme. Pelko vieraan kulttuurin – tässä tapauksessa Venäjän kansalaisen ja Venäjän valtion – kohtaamisesta lisää hätäämme. Kokemukset, jotka eivät ole yhdenmukaisia itse-konseptin kanssa, johtavat defensesiin, kieltämiseen tai kokemuksen muuntamiseen itsen mukaiseksi (havaintojen vääristymä, perceptual distortion). Rogersin korostus sopeutumisen lähtökohtana luottamusta itseensä, ihmisen kokemuksellista vapautta ja vastuuta valinnoistaan valaisee, miten perustavalla ja vakavalla tavalla The Soviet Story –elokuva loukkaa suunnitelmallisesti (ei vahingossa) niiden ihmisten identiteettiä, joilla ei ole vaikeuksia tuntea luottamuksellisia suhteita, arvostusta ja kunnioitusta Venäjän Federaatiota kohtaan.

2. Girts Valdis Kristovkisin diskriminaatiopoliittikka

Tilanteen vakavuutta ainoastaan lisää se, että elokuvan kotipaikka Latvia ja yhtä hyvin kuin myös naapuri-Viro ovat tunnettuja valtioina, jossa venäläisväestön syrjintä ylittää kaikki kansainvälisesti hyväksytyt periaatteet. Myös elokuvan syntyyn ja julkaisemiseen ratkaisevasti vaikuttanut meppi Girts Valdis Kristovkis tunnetaan hyvin diskriminaatiota vaativista näkemyksistä ja kunnianosoituksissaan SS-Waffen –sotilaille. Riika sai heinäkuussa 2009 jopa venäjänkielisen kaupunginjohtajan ja kaupunginhallituksen – jotka on valittu Latvian kansalaisten äänillä. Samanaikaisesti on venäläisväestöä vastustava aggressio ottanut käyttöön yhä tylympiä keinoja. Demokratia oli šokki joillekin latviankielisille revanssistisille uusnatseille ja vastaaville tahoille. The Soviet Story –elokuvan syntyyn ratkaisevasti vaikuttanut Latvian entinen puolustusministeri, Latvian oikeistokonservatiivisen puolueensa johtaja, Unioni kansakuntien Euroopan puolesta –ryhmän jäsen, Girts Valdis Kristovkis vaatii nyt jopa, että Latvian suojelupoliisin pitäisi pidättää tunnettu venäläinen historiantutkija Aleksander Djukov

(Александр Дюков). Kristvoskis esitti vaatimuksensa äskettäin elokuussa 2009. Djukovia vastaan viritetty hyökkäys liittyy hänen aikomukseensa matkustaa Molotov-Ribbentrop –sopimusta käsittelevään konferenssiin. Nimenomaisesti juuri tämä Djukov paljasti ”The Soviet Story” –elokuvan skandaalit, kun hän huolellisesti selvitti elokuvan perustuvan useisiin väärennöksiin ja petoksiin. Ohjaus oli tehty taitavasti manipulaatiota varten. Elokuvan avulla heitetään paha varjo nykyajan Venäjän ylle. Kristvoskis tiedetään Latvian SS-Waffen –joukkojen aktiiviseksi ihailijaksi. Esimerkiksi Latviassa hän osallistui SS-Waffen joukkojen kunniaksi pystytyn taistelujen muistomerkin juhllisuuksiin hyvin avoimesti 5.11.2000 (ks. jopa G.V.Kristvoskis 14.09.2009: <http://www.pilsoniskasavieniba.lv/?s=1230553631&fu=read&id=787&open=1&ln=lv>). SS-Waffen muistomerkki pystytettiin Lesteneen, noin 100 km länteen Riikasta. Tuolla paikalla 150000 miehen vahvuudella SS-legioona taisteli fasistisen Hitlerin vastaista liittouma vastaan toisen maailmansodassa. Tilanne on muuttunut hyvin Venäjä-kielteiseksi, sillä vielä vuonna 1998 Latvian parlamentti erotti komentaja Juris Dalbinsin, koska tämä oli osallistunut SS-Waffenin juhllisuuksiin. Myös propagandafilmissä alku- ja loppusanoissa ensimmäisenä nimellään loistava ja usein filmissä haastateltuna Kristvoskis on tuskin vilpittömällä, venäläisiä ja Venäjää rakastavalla sekä myös muutoin naapureitaan kunnioittavalla, asenteella elokuvan tukija. Ilze Brands Kehris, Latvian ihmisoikeuskeskuksesta, kirjoittaa vuonna 2005 Kristvoskinin diskriminoivista kielivaatimuksista venäläisiä vastaan raportissaan ”Citizenship and Multiculturalism in Latvia: Public and Political Discourses. A European Approach to Multicultural Citizenship: Legal, Political and Education Challenges”. Kehris osoittaa selvästi, että Kristvoskis ei ainoastaan vaadi latvian kielellisiä kykyjä, vaan myös sitoutumista tietynlaiseen poliittiseen historiaan: ”*Sometimes the argument of history goes further, as when MEP (Fatherland and Freedom/Latvian National Independence Movement) and former Minister of Defence Ģirts Valdis Kristovskis states that beyond the necessary Latvian language skills, persons who naturalise should “recognize the history of the country and its cultural-political orientation”*” (ks. Kristvoskis, *Latvijas Avīze*, 6 February 2006). Myös Airis Rikveilis on kiinnittänyt huomiota Kristvoskinin tiukkoihin vaatimuksiin vuonna 2006 Yhdysvalloissa Californiassa tekemässään tutkimuksessaan ”An Unmastered Past: Latvia and Russia After NATO and EU Enlargement: Bilateral Issues of Statecraft 2003-2006”. Rikveilis toki liittyy Kristvoskinin käsityksiin, mutta siitä huolimatta ei jää epäselväksi The Soviet Story –elokuvan tärkeimmän intressitahon aatemaailma ja motiivit: Euroopan Parlamentin edustaja, entinen puolustusministeri vaatii, ettei Latvian pidä tyytyä pelkkään anteeksiantamuksen vaatimukseen Venäjältä ”okkupaation” tähden. Hänen mukaansa kansainvälisen yhteisön pitäisi ”rohkaista vaatimuksiin, jossa monipuolisesti” arvioitaisiin juridisesti ja taloudellisesti ym. tilanne. Tämä ”*on meidän oman aikamme kansallinen ja historiallinen tehtävä*” (Ģirts Valdis Kristovskis, *Krievijas atvainošanās? Ir tiesiska izvērtējuma iespējas, Lauku Avīze*, Rīga, 1.4. 2005).

Em. diskriminaation ja kostopyrkimysten kanssa sekä Kristvoskinin *Lauku Avīze* –lehdelle antaman lausunnon kanssa täysin päinvastainen arvovaltainen viesti oli tullut itse asiassa vain muutama päivä aiemmin julki: Pariisissa kokoontunut korkeatasoinen foorumi - ECRI: European Commission against Racism and Intolerance – oli arvostellut Latviaa jyrkin sanoin venäläisväestön syrjinnästä²³. Jean-Yves Camus raportoi kaunistelemattomasti tuossa yhteydessä Latvian hyvin tyyliä tilanteessa:

Latvian pääongelma on latvialaisen enemmistön (57,6 %) ja venäläisen vähemmistön (29,6 %) suhteet. Todellinen ja pitkäaikainen vihamielisyyden tunne vallitsee venäläistä vähemmistöä vastaan, niin kuin näkyy standardi terminologiasta, jonka mukaan Latviassa viitataan pikemmin Venäjän miehitykseen kuin Neuvostoliiton miehityksen. (Esim., Akadēmiskās informācijas centrs [Brīvības 33, 4.stāvs, Rīga Pastis

²³ The use of racist, antisemitic and xenophobic elements in political discourse. High-level panel meeting on the occasion of the International Day for the Elimination of Racial Discrimination Paris, 21 March 2005 ECRI: European Commission against Racism and Intolerance, November 2005.

Valņu 2, Rīga, LV-1050] aloitti toimintansa 9.3.2004. Keskuksen websivuilla viitataan vuoteen 1940 ”Venäjän okkupaationa”; www.aic.lv/HE_2002/HE_LV/factsheets/hist.htm).

The Soviet Story –elokuva toistaa jälleen saman syrjivän ja vihamielisen seikan kuin ECRI ilmaisee moittien vuonna 2005 Latviaa vastaan. Vuonna 1989 annetun lain mukaan latvia olisi ainoa kansalliskieli, nimet pitäisi latvilaistaa ja lopettaa Venäjän opetus yliopistoissa. Camus ja ECRI moittivat myös sitä, että vuoden 1994 kansallisuuslaki tekee kansalaistamisen hyvin vaikeaksi ja diskriminoivaksi sen avulla, että hakijan oli selvitettävä kokeet latvian kielestä, historiasta ja laista. 30. syyskuuta 2004 vain 78 540 kansalaistamista toteutui. Tämä merkitse, että 20 % Latvian alueen väestöstä ei ole kansalaisia, eivät voi ottaa osaa vaaleihin eikä heillä ole pääsy lukuisiin työpajoihin etenkin julkisissa viroissa.

Euroopan komissio toteaa rasismia ja suvaitsemattomuutta vastaan marraskuussa 2005 lisäksi, että Latvia ei ole edes ratifioinut kehyksiä kansallisten vähemmistöjen suojelemisesta. ECRI viittaa loppuselonteossaan Kaspars Zalitikseen lausuntoon, jonka mukaan on aivan hyvä asia, että ”media ei puhu rasismista” (artikkeli 27.3.2003 sivustolla www.policy.lv). Camus huomauttaa, että rasismi on jokapäiväisen elämän piirre. Camus moittii myös Kristovskisin esittämää vaatimusta Neuvostoliiton ja Venäjän tuomitsemisesta.

Camus pitää pääongelmana koulutusjärjestelmän muutosta, joka tapahtui helmikuussa 2004 ja tuli täytännön syyskuussa 2004. Nyt venäjänkielinen opetus on uhattuna kouluissa. Toukokuussa 2004 noin 30 000 venäjänkielistä ihmistä protestoi Riikassa, mukana oli myös useita järjestöjä opettajista alkaen. Sekä lehdistö että hallitus tuomitsi nämä protestit Venäjän manipuloimiksi tapahtumiksi (ks. *Le Monde* 25.10.2004). Mielenosoitusten aikana monissa iskulauseissa esitettiin tosiasia, jonka mukaan Venäjä on enemmän kuin vain kieli (*Baltic Times* 6.5.2004; *EU-Observer* 12.6.2004). Hallitus esittää pääargumentikseen integraation: Venäläisten on puhuttava sujuvaa latviaa, jos tahtovat löytää työtä. Argumentti olisi hyväksytympi, jos sitä ei esitettäisi nationalistisesti ja kostonhaluisesti, minkä virheen presidentti Vaira Vike-Freiberga teki, joka kehotti ”jos he haluavat olla venäläisiä alkuperältään, menköön Venäjälle” (*Baltic Times*, “Unique elections crystallize party differences”, 20.5.2004). Liettuan entinen presidentti Vytautas Landsbergis ilmaisee avoimesti moitteensa, jonka mukaan venäjää puhuvia on liian paljon Latviassa. ”Miten saksalaiset tuntuivat itsensä, jos heillä olisi yhtäkkiä 60 miljoonaa turkkilaista maassaan”. Viron Toomas Ilves kertoi samalle sanomalehdelle, että Moskova käyttää [venäjää puhuvaa väkeä] niin kuin Hitler käytti sudeettisaksalaisia (*EU Reporter*, 23-27.2. 2004, s. 14). Tautas Partijan kuuluva meppi Rihards Piks vastasi toimittajan kysymykseen latvialaisten anteeksiantamuksesta venäläisille Neuvostoliiton menneiden syntien johdosta, että ”Raamattu sanoo, että lasten täytyy maksaa isien synneistä” (*EU-Observer* 5.11.2003).

CERA (Centre Européen de Recherche et d'Action sur le Racisme et l'Antisémitisme) ja Euroopan juutalainen kongressi 23.3.2005 moittivat hyvin ankarasti Latviaa muukalaisvihamielisyydestä ja antisemitismistä. sekä kehottivat Latvian hallitusta kieltämään SS-Waffenin kunniaksi järjestettävä paraati. Lisäksi he odottivat, että Latviassa ryhdytään asiaa koskevaan lainsäädäntötyöhön. The Soviet Story –propagandafilmi Kristovskisin hyvällä tuella menettelee juuri päinvastoin kuin ECRI ja Euroopan juutalainen kongressi ovat todenneet asianmukaisiksi muutostarpeiksi Latviassa. On moraalinen velvollisuutemme auttaa lähimmäisiämme silloin, kun heidät tahdotaan alistaa toiseuteen, johon Luoja ei ole heitä luonut, enkä näe mitään epäsovivaa papillista käytöstä, jos puolustan ihmisoikeuksia ja ihmisarvoa.

The Soviet Story ei ole reaalista eikä rehellistä suhtautumista, vaan propagandistista valehtelua vihan virittämiseksi Venäjää ja venäläisiä vastaan. Jos tietämys Venäjästä ja Neuvostoliitosta on

onnettoman köyhä, kuten tavallisesti on liian monella henkilöllä, The Soviet Story -elokuva saattaa vaikuttaa ihan vilpittömältä ja oikealta kuvaukselta. Silloin silmät pyöreänä katsotaan tapahtumia, mutta ei kyetä analysoimaan elokuvan propagandistista juonta. Nämä juonet on jo edellä kerrottu. Luettelen nyt muutamia valheita, joita elokuva käyttää.

Elokuva ei välitä historiallisesta totuudesta, vaan siinä propagandistit ovat etsineet vain skandaalia. ”Historiallinen” perusta oikeuttaa omille epärehellisille toimille.²⁴ Poliitikot eivät tarvitse historian tutkijoita, vaan propagandisteja, jotka voivat luoda lumoavan valheen totuuden maskiksi. The Soviet Story on syntynyt Latvian viranomaisten määräyksenä. Se on lähtökohtiensa vuoksi jo poliittinen, ei historiallinen. Jokainen kriitikko leimataan kuitenkin Kremlin vaatimusten toistajaksi.

Elokuvan ohjaaja on latvialainen Edvīns Šnore (s. 1974) ja tuottaja Kristaps Valdieks. Snore on saanut valmiiksi politiikan tieteistä maisterin tutkinnon. Mies kirjoitti kummallisen herjauskirjoituksen ProKarelian kotisivuilla kriitikkojaan vastaan. Tykistörikaatin kiltä ylistää myös teosta ainutlaatuiseksi. Elokuvan on sponsoroinut Euroopan parlamentti ja UEN ryhmä. Latvian mepit Girts Valdis Kristovskis ja Inese Vaidere näkivät paljon vaivaa, jotta elokuva saisi taloudellisen tuen. Alkuun elokuvaa varten oltiin kriittisiä, koska se nähtiin syyttävän Venäjää Neuvostoliiton seuraajana (*Latvijas Avīze* 31.3.2008). 9.4.2008 järjestettiin Euroopan parlamenttiin aggressiivinen promotio elokuvaa varten. Inese Vaidere julisti, että hän uskoo elokuvan käännekohtaksi Euroopan historian tulkinnessa. Elokuvaan suhtauduttiin alusta asti kriittisesti. Euroopan parlamentin jäsen Tatiana Zhdanok määritteli elokuvan ”propagandistiseksi valheeksi”. Venäläiset historiantutkijat osoittavat useita virheitä, joita esiintyi elokuvissa. Esimerkiksi *Izvestija*-lehdessä 9.4.2008. Viktor Zozulja (Виктор Зозуля) kirjoitti artikkelin Евродепутатам показали сталинский ужастик. Lehtihaastattelussa Valeri Bogomolov (Валерий Богомолов) määritteli ongelmat osuvasti. Bogomolov ihmetteli, että Latviassa venäläisten asema on paikallisvaaleissakin huonompi kuin ulkomaalaisten, vaikka venäläiset olisivat asuneet koko elämänsä Latviassa. Latvia on liittynyt Euroopan Unioniin ja Natoon. Onko tullut enemmän demokratiaa? Edistääkö elokuva turvallisuutta ja vähemmistön oikeuksien kehittymistä maassa?²⁵

Elokuvaa on markkinoitu Massamurhaajien Voiton juhlanä, mikä on tietoisesti protesti Venäjää vastaan. Latvian presidentti Valdis Zalters ja oikeusministeri Gajdis Berzinsh ovat pitäneet täysin sopivana esittää elokuva koululaisille. Elokuva on kuitenkin pidetty aivan liian järkyttävänä lapsille (esim. Tynis Lukas).

²⁴ Elokuvasa esitetyt väärennetyt väitteet historiasta, ks. erityisesti Aleksandr Djukov (Александр Дюков; ”The Soviet Story” 2008).

²⁵ ”Позиция Европарламента, профинансировавшего латвийский фильм, вызывает недоумение. В Латвии действуют существенные ограничения в отношении русскоговорящих жителей, у них нет права участвовать в выборах. Даже на уровне муниципалитетов. Зачастую у иностранца в этой стране прав больше, чем у русского, родившегося в Латвии и прожившего там всю жизнь. Латвия вступила в НАТО и ЕС. Что, там стало от этого больше демократии? Или от фильма про ”советскую оккупацию” станет больше демократии? Что, такие фильмы способствуют внутривнутриполитическому спокойствию и защите прав национальных меньшинств в стране? Думаю, европейским коллегам надо было задать себе эти вопросы, прежде чем подписывать грант на антисоветскую, а по сути антиросийскую пропаганду”.

3. Rakennettu virheistä ja väärennöksistä

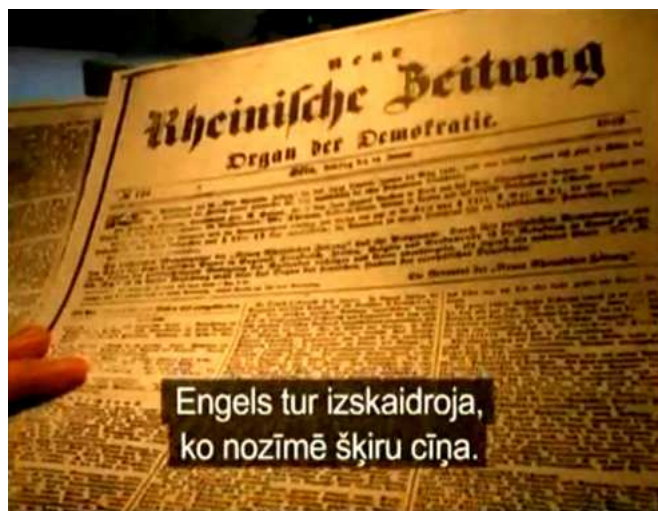
Elokuvaa hallitsee väite NKVD:n ja Gestapon yhteistyösopimuksesta. Elokuvan mukaan Neuvostoliiton apu Natsi-Saksalle Holokaustin suorittamisessa perustuisi ”äskettäin löydettyihin dokumentteihin”, mutta tällaisia dokumentteja ei ole olemassa. Elokuva esittää fiktiivisen aineiston. Väitetty ”sopimuspaperi” ilmestyi ensimmäistä kertaa 1990 antisemitistisessä Память-sanomalehdessä Moskovassa. Koko dokumentti on kuitenkin aivan fiktiivinen. Sen kerrotaan sijaitsevan Neuvostoliiton Kommunistisen puolueen keskuskomitean arkistossa 13 vuosilta 1956–1966, mutta siellä ei ole mitään asiaan liittyvää dokumenttia. Tarinan mukaan dokumentti olisi päivätty marraskuulle 11. päivä 1938, jossa kirjoittajina olisi G. Müller Gestapon neljännessä osastosta, mutta tosiasiasa tällainen tuli vasta 27.9.1939. Propagandaelokuvassa käytetään historiallisia nimiä ja päivämääriä, mutta nämäkään eivät ole todellisia.

Propagandaelokuvassa esitetään järkyttävä määrä ruumiita, bolshev ismin uhreja, mutta nämä on poimittu Nazi-propagandasta vuodelta 1941. Tällöin kuvia näytettiin Punainen sumu – elokuvassa. 1997 julkaistiin antisemitistinen kirja uudestaan. Kuvat esittivät kuitenkin Latvian nationalistien rikoksia: nämä toimivat Gestapon kanssa yhteistyössä. Koskaan Neuvostoliiton NKVD ei ollut tuomittu näistä rikoksista. Ruumisröykkiöt ovat seurausta latvialaisten nationalistien teoista, kun nämä olivat yhteistyössä Gestapon kanssa. Nyt vanhat kuvat on otettu uuteen käyttöön, vihan virittämiseen Venäjää vastaan.

Holodomor-osa elokuvasta on tehty valokuvista, jotka ovat vuosilta 1921-1922 Volgan alueelta. Elokuvan tekijät väittävät toki, että valokuvat olisivat vuosien 1932-1933 nälänhädän uhreista. Venäjän sisällissodan jälkeen Fridtjof Nansen perusti Nansenin avun ja juuri tämä komitea julkaisi kiihotusaineistoa, jota levitettiin eri valtioihin saadakseen hallitusten ja väestön mielenkiinnon Venäjä-apua varten. Sitä vastoin latvialaisten propagandaelokuvassa kuvat on otettu Holodomor-kuvaukseksi. Monet näistä valokuvista tunnetaan 1920-luvulta jopa amerikkalaisista historiateoksista ja näyttelyistä!

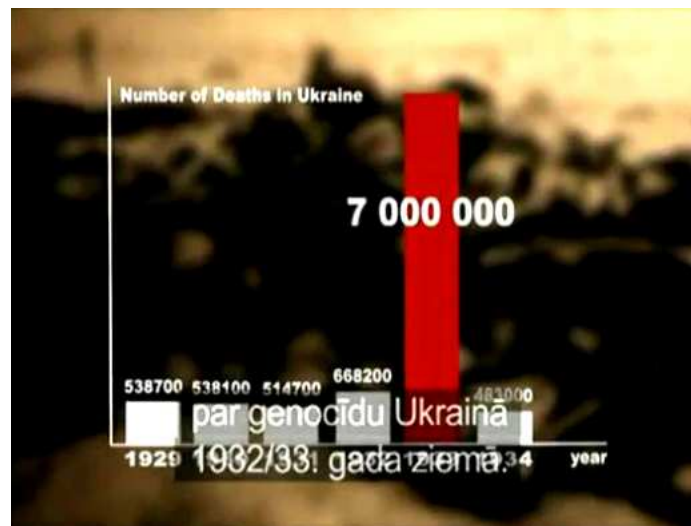
Elokuvan Gulag-maalaukset ovat niinkin myöhäisiä kuin 1980-luvun lopulta, ensi kertaa ne esitettiin 1995 Venäjän poliittisen historian museossa. Niiden nimi oli tällöin Gulag-taidetta, mutta Danzig Baldaev ei tehnyt niitä 1933. Piirroksia ei ole välähdys elämästä, vaan maalarin omaa mielikuvitusta, jota ei voi pitää historiantutkimuksen aineistona. 1980-luvulla neuvostorikokset olivat taiteessa tyypillinen piirre.

Elokuvasa väitetään, että Karl Marx olisi määritellyt luokkien ja rotujen tuhoutumisen vallankumouksellisessa holokaustissa. Elokuva tekee väitteen luotettavan näköiseksi päiväyksellä 16.4.1853, josta *Journal of the History of Ideas* olisi kertonut 1981. Tämäkin on pelkkä valhe, sillä Marxin teos *Kansojen paperi* ei sisällä mitään viittausta luokkiin ja rotuihin. Myöskään 13.1.1849 *Neue Rheinische Zeitung* -lehti ei kerro vallankumouksellista holokaustia, vaan Engels (!) puhuu vallankumouksesta ja vastavallankumouksesta. Hänen näkemyksensä ei juuri poikkea aikalaistensa Hegelin ja monien muiden näkemyksistä, mutta myöskään vaadi vastavallankumouksellisten kansojen tuhoamista. Myös latvialainen politiikan tutkija ja kulttuurikommentaattori Ivars Ījabs on moittinut elokuvaa vastaavista lukuisista historiallisista virheistä (*Latvijas Vēstnesis* 15.6.2008). Hänen mukaansa on yksinkertaisesti valheellista esittää Marx rassistien kansanmurhien esikuvaksi.

Elokuvassa väitetään Stalinin kirjeestä Kaganovichiin 11.9.1932, jossa Stalin olisi ilmoittanut hyväksynnän kadottaa Ukrainan. Kirje on tosiasiasa 11.8.1932, mutta ei sisällä ainuttakaan sanaa Ukrainan kansanmurhasta. Pikemmin kirje vaatii tehostaa taloudellista ja poliittista potentiaalia. Elokuvassa esitetyt tiedot Ukrainan viljan kuljetuksesta Neuvostoliittoon ovat perättömiä. Elokuvan tarkoituksena on osoittaa, että Neuvostoliitto ryösti Ukrainan viljat, vaikka Ukrainan kansa kuoli nälkään. Elokuvan mukaan 2,6 miljoonaa kg viljaa olisi viety ulos 1929, 48,4 miljoonaa vuonna 1930, 50 miljoonaa vuonna 1931, 51,8 miljoonaa vuonna 1932, 17,6 miljoonaa vuonna 1933 ja 8,4 miljoonaa vuonna 1934. Venäjän viljatilastojen mukaan Neuvostoliitto toi vuonna 1929 2,6 miljoonaa kiloa, 48,4 miljoonaa vuonna 1930, 51,8 miljoonaa vuonna 1931, 18 miljoonaa vuonna 1932, 17,6 miljoonaa vuonna 1933 ja 8,4 miljoonaa vuonna 1934. Erityisesti vuosi 1932 on kiinnostavaa, koska elokuva liioittelee viljan viennin 2,5 kertaiseksi. Tarkoituksena on propagandafilmissä julistaa, että Neuvostoliitto ei välittänyt nälänhädästä ja itse asiassa olisi lisännyt viljan vientiä nälkäänäkevien alueelta dramaattisesti!

Elokuva esittää absurdin ajatuksen, että Stalin olisi torjunut mahdollisuuden Hitlerin vastaisesta liittoumasta. Itse asiassa Stalin yritti rakentaa natsien vastaista koalitiota ja rakentaa rauhaa Eurooppaan heti Hitlerin valtaan tulon jälkeen. Vuonna 1935 Neuvostoliitto, Ranska ja Tšekkoslovakia kirjoittivatkin keskinäisen avun sopimuksen. Neuvostodiplomaatit jatkoivat yrityksiään rakentaa Hitlerin vastaista turvallisuusjärjestelmää vuonna 1939, kun 17.4.1939 Neuvostoliitto ehdotti Englannille ja Ranskalle keskinäisen avun sopimusta. Kuitenkin

26.4.1939 Ulkoasiainministeri Halifax vastusti sopimusta Neuvostoliiton kanssa, koska sellaisella sopimuksella olisi huono vaikutus Britannian ja Saksan suhteisiin. L. Colier väitti jopa, että hallitus ei halua yhteyksiä Neuvostoliittoon, koska pikemmin Englanti tahtoo antaa ”Saksalle mahdollisuuden kehittää aggression Idässä Venäjän kustannuksella”. Myöskään väite Neuvostoliitosta vuosina 1939-1941 Saksan tärkeimpänä taloudellisena tutkija ei pidä paikkaansa. Vuonna 1940 Neuvostoliitosta tuli Saksan tuontitavaroista vain 7,6 %, vuonna 1941 luku oli 6,3 % ja vuonna 1942 6,6 %. Neuvostoliittoa enemmän tavaraa toimittivat Italia, Tanska, Romania ja Hollanti.

Elokuva sisältää tarinan Gestapon ja SS-johdon harjoituksista NKVD:n kanssa. Mitään todistetta ei esitetä väitteelle. Elokuva väittää NKVD:n ja Gestapon tapaamisesta juutalaiskysymyksen tähden Krakovassa vuonna 1940. Sellaista kokousta ei kuitenkaan ollut eikä tuollaista dokumenttia ole. Maaliskuussa 1940 Venäjän ja Saksan viranomaiset tapasivat Krakovassa, mutta nämä eivät olleet NKVD:n ja Gestapon virkailijoita eikä aiheena ollut juutalaiskysymys. Venäjän delegaatiossa V.S. Eganrov, L.I. Nevski ja V.N. Lisin keskustelivat pakolaisten vaihdosta

The Soviet Story –propagandaelokuva väittää että Neuvostoliitto tappoi enemmän kuin 20 000 000 miestä, naista ja lasta. Filmin tekijät eivät esitä mitään faktaa numeroiden tueksi. Mitä ylipääntensä tarkoittaa ilmaisu, että ”Neuvostoliitto” surmasi. Hyvin tiedetään, että 86 983 ihmistä tuomittiin kuolemaan vuosina 1918-1953. Mahdollisesti kokonaismäärä nousee jopa 5,66 miljoonaan. Sitä vastoin 20 miljoonaa on jotain aivan kummallista.

4. Okkupaatiomyytti

The Soviet Story –elokuva kuvaa Liettuan, Latvian ja Viron joutumisen Neuvostoliiton valtapiiriin Stalinin ”miehityksenä”, mutta se kuvaa tapahtumien kulun tietoisesti ja tarkoitushakuisesti vääristyneesti. Historian vääristämisen tarkoituksena on puolustaa venäläisväestön diskriminaatiota ja leimata heitä miehittäjien lapsiksi, joille olisi kristillistä rangaista isien pahat teot. Liettulaisten, latvialaisten ja erityisesti virolaisten omien poliittisten johtajien osuus ”miehitykseen” tarkoitushakuisesti tällöin kätetään.

Myönnän hyvin, että Viron ”miehitys” ei ole vasta tämän uudemman ajan ulkovirolainen näkemys, vaan siitä kirjoitettiin avoimesti myös YYA-Suomessa 1970- ja 1980- luvuilla niin kuin näkyy silloisista tietosanakirjoista, joissa toki Zetterbergillä oli tärkeä osuutensa tekstin

syntyyn. Zetterberg ei suinkaan esittänyt, että Neuvostoliitto olisi tuonut pelkkää paha, vaan hän kirjoitti hyvin ylistäen – jopa kohtuuttoman voimakkaasti – Viron taloudellisesta kehityksestä Neuvostoliiton ansiosta. Eurooppalaisen historiakomission ilmaisut Viron miehityksestä ovat sen suuntaisia, että voin niihin liittyä pääpiirteissä: ks. [Этап I – Оккупация Эстонии Советским Союзом 1940-1941](#). Mainitussa teksissä on sekä tässä johtopäätöskappaleessa että aiemmin myös dokumentoitu tapahtumien kulkua kohtuullisesti, vaikka näiden pikkuvaltioiden omien poliittisten johtajien rooli on säännönmukaisesti kätkeyty. Jos Neuvostoliiton ja Stalinin panos Virossa tapahtuneeseen vallankumoukseen halutaan ignoroida, silloin tulee vaikeasti selitettäväksi, miksi 16.6.40 Neuvostoliitto jätti Virolle nootin, vaikka Virossa oli jo siinä vaiheessa tuhansia neuvostoliittolaisia sotilaita. Neuvostoliitto vaati nootissa itselleen myötämielisen hallituksen muodostamista ja seuraavana päivänä uusia venäläisiä sotajoukkoja alkoi siirtyä Viroon. Turtola on käsitellyt kaunistelemattomasti mainittua noottia ja kutsunut sen syytä "tekaistuksi" sivulta 255 alkaen teoksessaan *"Kenraali Johan Laidoner ja Viron tasavallan tuho 1939-1940"* (Otava, 2008). Samassa yhteydessä hän kutsuu syntyvää tilannetta "miehitykseksi". Nootti on iso ja järjestyttävä dokumentti, joka murskaa tyhjänpäiväiseksi sellaiset fantasiat, joiden mukaan Neuvostoliitolla ei olisi ollut osaa eikä arpaa Virossa tapahtuneeseen hallituksen vaihdokseen, vallankumoukseen ja itsenäisen valtion päättymiseen ja liittymiseen Neuvostoliiton osaksi. The Soviet Story –elokuva vastaan esitetty kritiikki on kuitenkin paljon vakavampien kysymysten äärellä: kritiikin tarkoituksena ei ole vääristää historiaa, vaan suojella diskriminoituja ihmisiä historian vääristämislä ja sen jälkeiseltä vihatoinnalla!

Edelleen korostan, että en pidä tarpeellisena Neuvostoliiton vaikutuksen ignorointia jo pian seuraavista vaaleista, Zetterberg on myös tämän seikan aivan oikein korostanut: 14-15.7.1940 vastoin vaalilain vaatimaa vähimmäisaikaa pidettiin vaalit, jossa kommunistien hallitsemien vaalikomiteoiden hylättyä lähes kaikki ei-kommunistiset listat kommunistit saivat virallisten tilastojen mukaan yli 90 % annetuista äänistä. Uusi parlamentti julisti Viron neuvostotasavallaksi ja anoi maan liittymistä Neuvostoliittoon. Virossa oman maan pienilukuinen kommunistijoukko ja korruptoitunut poliittinen muu johto päätti käyttää Neuvostoliiton sotilaiden läsnäoloa oman etunsa ajamiseen vastoin demokraattista järjestystä ja tuottaa "vallankumouksen". Kyse oli poliittisesta vallankaappauksesta, mutta kansojen suuren enemmistön mielipidettä ei siinä kysytty, vaan tulos järjestettiin tarpeen mukaiseksi epäreiluissa vaaleissa. Jos Viron vallankumouksen väitettäisiin tapahtuneen rehdisti, silloin kirjoittajien pitäisi keskustella monipuolisesti näiden vaalikomiteoiden kokoonpanosta ja toimintatavoista sekä komiteat valinneiden kommunistien oikeutuksesta työhönsä. Sellaista keskustelua en ole nähnyt.

"Vallankumous" ei ollut demokraattinen, reilu prosessi, jonka nimissä voitaisiin nyt antaa suosionosoituksia neuvostoliittolaisten ystäville silloisessa Virossa; ks. esim. Аресты 1940-1941-х годов (<http://www.okupatsioon.ee/rus/1940/ylev/ylev-1059-2.html>). Habermanin pidätys, August Tuulsin ja vaimon "itsemurha" 23.6.1940, ja muut pidätetyt joutuivat syytteisiin kielteisistä kommentteista Neuvostoliittoa vastaan. 1940-41 tuomittiin Virossa kuolemaan ainakin 300 ihmistä. Tallinnassa suoritettiin näitä teloituksia 23.6.1940. Tehtävää johtivat A. Brenner ja Sergei Kingisepp. Vuonna 1940 Virossa pidätettiin noin 1000, ja vuonna 1941 noin 6000 ihmistä. Valtaosa heistä todettiin syyllisiksi ja lähetettiin Neuvostoliiton vankileireille, jossa suurin osa heistä kuoli tai teloitettiin. Jos muka tahdotaan puolustaa Viron vallankumousta omalakisena ulkovalloista riippumattoman ilmiönä, jossa maan oma työläistö otti vallan käsiinsä riistäjiltä, silloin pitäisi selittää enemmän näitä teloituksia ja karkoituksia Viron alueen ulkopuolelle.

Timoshenko puhuu itse "miehitetyistä alueista", vaikka tuolla sanalla ei ole venäjän kielessä yksiselitteisesti samankaltaista ideologista merkitystä kuin suomen kielessä: venäjäksi se voi ilmaista vain, että sotilaat ovat näillä alueilla. 17.8.40 Venäjän puolustusministeri Semen Konstantinovich Timoshenko (Семен Константинович Тимошенко ; Tymoshenko) kuvaili Viroa alueena: ”*Pidän tarpeellisena aloittaa miehitetyillä alueilla seuraavat toimenpiteet Baltian sotatantereen kaikkein nopeimman valmistelun takaamiseksi*”. Timoshenkon roolin näivettyminen hämmentää varmasti Virosta käydyssä keskustelussa. Timoshenko antoi ohjelmaksi alueen ”*neuvostoliittolaistamisen*” mahdollisimman nopeasti ja alueen aseistariisunnan muista kuin neuvostoliittolaisista aseista. Neuvostoliiton Semen Timoshenko määräsi myös 17. elokuuta 1940 muodostettavaksi paikallisen puna-armeijan eli Viron, Latvian ja Liettuan asevoimat, joka koostuisi 15142 henkilöstä. Armeijan tehtävänä olisi toteuttaa ”*huonojen osien*” («неблагонадежных элементов») puhdistukset ja muutoinkin tukea puna-armeijaa; ks. Timoshenkon värikkästä biografiasta kaunistelematta The Soviet Story – elokuvaa ja Pronssisoturin sirtämistä protestoineiden Yövärtijät- järjestön kotisivulta.²⁶

Virossa majailevien neuvostoliittolaisten sotajoukkojen tuli osoittaa kunnioitusta Stalinille, jonka hirmutekoja Nikita Sergejevits Hruštšov selitti raportissaan 25.2.1956 hyvin osuvasti ja avoimesti. Hän kirjoitti, että ”kaikilla on yhä hyvin muistissa”, mitä vaurioita aiheutti vallan ja kultin keskittyminen yhden henkilön käsiin.²⁷ Hän kirjoitti Stalinin vaatineen täydellistä alamaisuussuhdetta, jolloin vastustamisen yrittämisestä seurasi fyysinen ja moraalinen tuho. Hruštšovin mukaan ”Stalinin hirmuvallan uhreina” oli monia rehellisiä kommunismin omistautuneita puolueen ihmisiä ja työläisiä.²⁸ Hän kirjoitti myös, että Stalin otti käyttöön nimityksen ”*враг народа*”, mikä tarjosi mahdollisuuden sorto- ja vihatoimiin kaikkia niitä vastaan, jotka ”eivät olleet samaa mieltä kuin Stalin”. ”*Yhden henkilön mielivaltaisuutta kannustetaan ja muiden ihmisten mielivaltaisuus sallitaan. Massapidätykset sekä tuhansien ja tuhansien ihmisten karkoitukset, tuomiot ilman oikeudenkäyntiä tai normaalia tutkintaa aiheuttivat epävarmuutta kansalaisten keskuudessa, pelkoa ja jopa kauhua*”.²⁹ Tuo mainittu kovasti koettu historia on – rohkenen väittää Neuvostoliitossa syntyneen ja varttuneen vaimoni sekä hänen Neuvostoarmeijassa elämäntyönsä tehneiden vanhempiensa tähden – paremmin minun tiedossa kuin kantelija Kari Silvennoiselle, jonka mukaan puolustaisin Stalinin hirmutekoja. Väite on jo sinänsä loukkaava!

Venäläinen hyvin kiistelty kirjoittaja Viktor Suvorov (Виктор Суворов) on kuvaillut Suomen ja Baltian maiden erilaista kohtaloa sanoilla: ”Taistelut päättyivät Suomessa 13. maaliskuuta 1940, kun taas kesällä kolme Baltian maata, Viro, Liettua ja Latvia, myöntyivät Stalinille ilman taisteluja ja tulivat Neuvostoliiton ’tasavalloiksi’.³⁰ Jo kesäkussa 1940 Viro, Liettua ja Latvia olivat luovuttaneet ilman vastarintaa ja elokuun alussa ”Neuvostoliiton tasavaltojen perheeseen lisättiin kolme uutta jäsentä” (“*семья советских республик пополнилась тремя новыми*

²⁶ <http://www.dozor.ee/?p=newsView&iNews=1767> tai <http://www.inosmi.ru/stories/05/07/29/3449/242115.html>.

²⁷ В связи с тем, что не все еще представляют себе, к чему на практике приводил культ личности, какой огромный ущерб был причинен нарушением принципа коллективного руководства в партии и сосредоточением необъятной, неограниченной власти в руках одного лица, Центральный Комитет партии считает необходимым доложить XX съезду Коммунистической партии Советского Союза материалы по этому вопросу.

²⁸ Это особенно проявилось в период после XVII съезда партии, когда жертвами деспотизма Сталина оказались многие честные, преданные делу коммунизма, выдающиеся деятели партии и рядовые работники партии.

²⁹ Произвол одного лица поощрял и допускал произвол других лиц. Массовые аресты и ссылки тысяч и тысяч людей, казни без суда и нормального следствия порождали неуверенность в людях, вызывали страх и даже озлобление.

³⁰ Боевые действия в Финляндии завершились 13 марта 1940 года, а уже летом три государства Балтии: Эстония, Литва и Латвия сдались Сталину без боя и превратились в "республики" Советского Союза.

членами"). Baltiassa vieritetään vastuu venäläisille ”miehittäjien” lapsille ja lapsenlapsille, vaikka silloisten pikkuvaltioiden oman poliittisen johdon korruption avustamana nämä ihmiset joutuivat Neuvostoliiton miehittäjiksi.

Näillä perusteilla olen eri yhteyksissä sanoutunut irti sellaisen Viron miehitysmyytin vastustamisesta, jossa
(a) Viron kommunisteja ja kommunisteja ylipäättänsä pidettäisiin viattomina vallankumoustahtuman kulussa;
(b) jossa vallankumouksen – tarkemmin sanoen vallankaappauksen – sanottaisiin ilmaisevan kansan demokraattisesti ilmaistua tahtoa;
(c) jossa Stalinin hirmuvallan lonkeroita vähäteltäisiin Virossa tai Neuvostoliitossa tai muualla, ja
(d) jossa Viron valtion itsenäinen olemassaolo nykyään kiistettäisiin.

Moraalisena ihmisenä ja kristittyinä en kuitenkaan hyväksy The Soviet Story –elokuvan ja sen yhteyteen rakennettua ”miehitysmyyttiä”,

(a) jossa kaikki Neuvostoliiton aikainen kehitys demonisoidaan ja kiistetään; ja
(b) jossa virolaisten oma osallisuus epäreiluun valtapeliin kiistetään (tämän seikan Petri Krohn ja Leena Hietanen ovat tuoneet selvästi esille; erityisesti Matti Turtola on korostanut ansiokkaasti sellaista näkemystä liian yksipuolisena näkemyksenä, jossa Neuvostoliitto olisi miehittänyt asevoimin Viron virolaisten tahdosta piittaamatta; ks. erityisesti teos "*Kenraali Johan Laidoner ja Viron tasavallan tuho 1939-1940*" (Otava, 2008); ja että
(c) jossa nykyään Baltiassa asuvien venäläisten (passillisten ja passittomien) elämänkohtaloa stigmatisoidaan ns. miehitysargumentin avulla. Historiaa raiskataan tuolloin valheelliseksi, yksipuoliseksi ja moraalisesti ala-arvoisesti nykyoloissa tapahtuvan sorron ja diskriminaation apologiaksi. Juuri tämä kohta c on moraalisesti niin ala-arvoinen piirre The Soviet Story – elokuvassa ja sen suomalaisissa ProKarelian esitys- ja keskustelutilaisuuksissa, että mielenosoitukset ovat hyvin perusteltu moraalinen kannanotto ihmisarvon puolesta syrjintää vastaan.

Erkki Tuomioja on määritellyt Viron miehitysmyytin ideologisen sisällön seuraavasti: ”*Baltian maiden itseymmärrys ensimmäisen itsenäisyyskautensa historiasta perustuu kanonisoituun totuuteen suurvaltojen pelinappuloiksi joutuneista pikkuvaltiosta, joiden moitteettomasti toimineet johtajat tekivät parhaansa kansakuntansa itsenäisyyden turvaamiseksi*”.³¹

Erityisesti Matti Turtola on käsitellyt Viron miehityksen kulkua tervehenkisesti, koska hän on kyennyt samanaikaisesti argumentoimaan Viron poliittisen johdon tietoisesta linjavalinnasta, jossa kansalta ei kysytty melipidettä.³² Viron poliittinen vähälukuinen, itsevaltainen johto miehitti siis sopimusten ja häikäilemättömän poliittisen pelin avulla itse Viron neuvostojoukkojen tuella, yhdessä Neuvostoliiton kanssa.

Konstanin Päts sai korruptuneita salassa maksettuja palkkioita toimistaan ”konsulttina” Neuvostoliiton omistamalle öljysyndikaatille. Viro ”neuvostoliittolaistettiin” pienilukuisten virolaisten poliittisten johtajien vallanhimoa tyydyttäen ja korruptiorahoilla. Mielestäni miehityksestä saa puhua, jos siitä puhutaan oikein, mutta sopivinta olisi puhua neuvostoliittolaistamisprosessista, mutta missään tapauksessa ei saa unohtaa virolaisen johdon omaa korruptoitunutta tahtoa tapahtumien kulkuun. Vuodesta 1934 vuoteen 1940 Virossa toimi

³¹ <http://www.tuomioja.org/index.php?mainAction=showPage&id=46&category=3>.

³² <http://www.mtv3.fi/uutiset/kotimaa.shtml/arkistot/kotimaa/2008/03/624889>.

autoritaarinen hallinto. Toukokuussa 1938 Päts julisti yleisen armahduksen, jonka perusteella vapautettiin vankilasta ainakin 183 poliittista vankia, joista suurin osa (104) oli kommunisteja.

Magnus Ilmjärv (2004)³³ on katsonut miehityksen syntyneen kahdenvälisin sopimuksin; ks. myös hänen artikkeliaan Baltian valtioiden muuttuneesta yhteistyöstä ja suhteesta Neuvostoliittoon. Ensinnäkin on huomattava, että Ilmjärv ei kiistä miehitystä, vaan painottaa myös virolaisten omaa osallisuutta sen syntymiseen. Ilmjärv käyttää tutkimuksessaan yhtä aikaa sekä läntisten että neuvostoliittolaisten ja baltialaisten arkistojen lähteitä, sen sijaan että perustaisi näkemyksensä yksipuolisesti Virossa maailmalle lähteneiden ihmisten enemmän ta vähemmän tendenssimäisiin tarinoihin ja ”muistelmiin”. Tuollaisia esimerkkejähän on tarjottu myös suomalaisessa televisiossa todisteeksi Viron tapahtumien kulusta. Niin kuin Erkki Tuomioja kirjoittaa osuvasti siitä, että tämä väitöskirja on julkaistu tukholmalaisessa sarjassa: ”*Tekijä [Ilmjärv] on virolainen ja väitöskirja on painettu Tallinnassa, sen on kustantanut ruotsalainen kustantamo, se ilmestyy Tukholman yliopiston julkaisusarjassa ja se tarkastetaan Helsingin yliopiston valtiotieteellisessä tiedekunnassa, joka väitöstilaisuuden järjesti. Väitöskirjan tärkeimmät lähteet ovat venäläisissä arkistoissa. Syy tähän moninaisuuteen ei ole yksinomaan historiatieteen avoin kansainvälisyys, vaan enemmänkin ahdas nationalismi, joka tekee Ilmjärven kaltaisen kriittisen tutkijan työn Virossa vaikeaksi*”.³⁴

Olen samaa mieltä Erkki Tuomiojan kanssa Viron ”miehitysmyytin” poliittisesta arkaluontoisuudesta Viron nykytilanteesta niin kuin olen Tuomiojan kanssa samaa mieltä lukuisista muistakin asioista. Toisaalla koiraleuat ovat yrittäneet osoittaa Ilmjärven korruptoituneiksi näkemyksiensä ja yhteydensä Jaan Tõnissoniin tähden. Virossa tekee kipeää katsoa lähihistoriaa rehellisesti. Siinä tilanteessa syntyvät myytit ”hyvistä” ja ”pahoista”, jolloin myytin avulla oma sielu kirkastetaan ja naapurin sielu saatanallistetaan.

5. The Soviet Story hyökkää nykyistä Venäjän Federaatiota vastaan

Elokuvan alkupuoli, 7/9 –osaa käsittelee väitettyä Neuvostoliiton hirmutekojen historiaa. Siihen liittyy myös hyvin solvaavia kohtia, joilla ei ole mitään tekemistä historian tutkimuksen ja dokumentaation kanssa. Eräs törkeimmistä on näyttää verisiä teloituksia Neuvostoliiton ja Venäjän uuden kansallishymnin aikana.

Elokuva muuttuu yhä selvemmin myyttiseksi perustaksi oman aikamme diskriminaatiota varten 80 minuutin kohdalla. Elokuva siirtyy nykyajan Venäjän kuvaukseksi Vladimir Putinin kasvokuvan avulla, jossa hänet määritellään KGB:n johtajaksi ja luodaan tällä tavalla visuaalisen retoriikan keinoin silta elokuvan alkuosasta nykyajan Venäjään. Baltialaiset poliitikot alkavat tämän jälkeen siirtää elokuvan alkupuolella kehiteltyjä pelkotunteita nykyistä Venäjää ja venäläisiä vastustaviksi uhkakuviksi. Tällöin puhutaan Venäjän laajentumishalusta.

³³ Magnus Ilmjärv (2004), *Silent Submission. Formation of Foreign Policy of Estonia, Latvia and Lithuania, Period from mid-1920-s to Annexation in 1940*. Acta Universitatis Stockholmiensis, Tallinna. <http://www.lfpr.lt/uploads/File/1998-2/Ilmjrv.pdf>

³⁴ <http://www.tuomioja.org/index.php?mainAction=showPage&id=46&category=3>.

Putinin kuvaa näytetään toistamiseen ja hänen rooliinsa arvioidaan lukuisten henkilöiden mielipiteiden avulla. The Soviet Story ei ole dokumenttielokuva, vaan Baltian nationalististen piirien oman aikamme politiikkaa varten informaatio sodan työväline.

Rogozina nostetaan esimerkiksi siitä, miten Venäjällä olisi itse asiassa yhä edelleen stalinistinen ja natsistinen politiikka vallassa. The Soviet Story ei kerro, että Rogozinan Rodina- puolue suljettiin pois vaaleista jo vuosia sitten tämän rasistisen mainonnan tähden. Tällöin esimerkiksi Suomessa muutamat lehdet protestoivat, että Venäjällä ei ole poliittisia vapauksia, kun yksi puolue suljetaan pois vaaleista. The Soviet Story ei luonnollisesti kerro Venäjän viranomaisten toimia syrjinnän ja fasismin vastustamisessa. Sitä vastoin elokuva antaa ymmärtää, että itse

asiassa Venäjän nykyinen duuma oli natsien tyyssija ja kansallissosialistit pitäisivät valtaa Venäjällä. Tosiasiassa The Soviet Story –elokuvan kansallissosialisteja käsittelevä aineisto ei mitenkään liity duuman edustajiin. Sikäli kuin uusfasismia esiintyy Venäjällä, tämä ei nauti viranomaisten hyväksyntää. FSB:n hallituksen kokouksessa 29.1.2009 presidentti Dmitri Medvedev kertoi itse asiassa hyvin ytimekkäästi Venäjän

valtiollisen turvallisuuspalvelun prioriteetti: *"Toimia separatismia, etnistä ja uskonnollista suvaitsemattomuutta vastaan – luoda vakautta ja yhtenäisyyttä meidän monikansalliseen valtioon. FSB:n on vastustettava ankarasti nationalismia ja ääriliikkeitä"*.³⁵ Venäjän valtiollinen johto ja turvallisuuselimet kokevat valtiollisesti vahingollisena kaikenlaiset uusfasistiset piirteet. Fanatismi herättää Venäjän vastaista pelkoa eikä tuo pelko ole Venäjän tavoitteiden mukaista. Murhat ja häiriöt palvelevat terroristien ja Venäjää vihaavien ryhmien pyrkimyksiä.

ProKarelia ja Veikko Saksi antoivat 08.12.2008 lehdistötiedotteen, jonka mukaan Venäjä on kriisissä: *"Venäjä on ideologialtaan ja rakenteeltaan edelleen punaisen hämärän maa. Historia väärennetään. Massamurhasysteemin rakentanut Stalin nostetaan kunniaan, jopa ikoniksi kirkossa. Ihannoidaan maailman tuhoisinta totalitarismia, yli 100 miljoonan oman kansalaisen tuhoajaa"*.

The Soviet Story –propagandafilmin levittämä valhe on kuvata Venäjän poliittista ilmapiiriä ja tavoitteita vaaleista kielletyn puolueen avulla, kun viranomaisten toimia tätä puoluetta vastaan ei edes mainita. Olin itse asiassa vuonna 2005 hyvin lähellä seuraamassa Moskovan kaupungin vaaleja, jolloin nationaalistinen Rodina-puolue esitti elokuvassa mainitun mainoksen, mutta suljettiin vaaleista. Kirjoitin vaaleista myös kansanomaisen selonteon. Nationalistinen puolue Rodina (Äitimaa) epäiltiin ennen vaaleja kasvavaksi voimaksi politiikassa ja se uskottiin pystyvän jossakin määrin haastamaan Venäjän yhtenäisyys –puolueen. Juuri Rodina-puolue oli tullut kanavaksi muukalaisvihalle ja –pelolle. Rodina suljettiin kuitenkin pois vaaleista oikeuden päätöksellä. Korkein oikeus piti voimassa tuomion, että Rodina oli syyllistynyt mainonnassa etnisen vihamielisyyden lietsontaan. Miten The Soviet Story –elokuvassa tohditaan tuollaisen moraalisen päätöksen jälkeen syyttää, että Venäjä itse asiassa kulkisi Rodinan tahtomaa tietä, kun tilanne on juuri päinvastoin? The Soviet Story –elokuva istuttaa jopa Rodina-puolueen rasistit filmille siten, että he täyttävät taustalle jäävän duuman!

³⁵ "любая пропаганда сепаратизма, национальной и религиозной нетерпимости — вызов стабильности и единству нашего многонационального государства - - жесткое противодействие национализму и экстремизму".

Rodinan televisiomainoksessa kuului kaukasulainen harmonikkamusiikki. Neljä miestä istui moskovalaisessa puistossa, söi vesimeloneja ja heitti kuoret maahan. Blondinainen käveli ohii ja työnsi lastenvaununsa roskien yli. Lähettyvillä oli kaksi miestä, joista toinen oli Rodina-puolueen johtaja Dimitri Rogozin. Miehet pyörittivät päätänsä paheksuen. Yksi miehistä kehotti kaukasialaisia miehiä nostamaan roskat. Toinen kysyi: “Ymmärrätekö te venäjää?” Mainos päättyi sloganiin: “Siivoa kaupunki jätteistä!”. Rodinan puolueen johtajat Juri Popov ja Dmitri Rogozin perustelivat, etteivät he olleet ketään vastaan, vaan ainoastaan moskovalaisten puolesta. Rodinan väitteiden mukaan mainos olisi ollut vain ekologinen mainos, jonka tarkoitus oli sanoa, että kaupunki pitää säilyttää puhtaana ja kauniina. Liberaalidemokraattien johtaja Vladimir Žirinovski valitti Rodinan kohtaloksi, mutta toivoi saavansa nationalistiset äänet puolueensa hyväksi. Rodina-puolue oli ollut hyvin kriittinen Luzhkoville. Puolueen puheenjohtajan Dimitri Rogozinin mukaan Rodinan rekisteröinnin hylkääminen osoitti vallanpitäjien pelkoa puoluetta kohti. Oikeus katsoi mainoksen rasistiseksi. Otsikoin vuonna 2005 kirjoituksella Moskovon vaaleista, että valtaväestö ei pidä kiihkoilijoista Venäjällä. Ennen vaaleja Levada tutkimuskeskus ennusti tuhannen henkilön haastattelun perusteella Venäjän yhtenäisyydelle 43 %:a äänistä, kun Rodina olisi toinen 15 %:n äänimäärällä. Jabloko saisi 14 %. Kommunistit ja ultranationalistinen liberaalidemokraatit saivat kumpainkin 10 %. Myös VTsIOM tutkimustoimiston arvion mukaan kommunistit saivat toisen sijan vaaleissa. Puolue itse odotti voittavansa 4-6 paikkaa. Jablokon ja Rodinan uskottiin saavan noin 6 % äänistä. Venäjän yhtenäisyys –puolueen johtaja Boris Gryzlov aloitti kampanjan rajulla väitteellä, että puolue voisi saavuttaa kaikki 35 paikkaa. Laki ei toki sallisi väitettyä tilannetta. Vaalien tulosten selvittyä kaikki osapuolet ilmoittautuivat voittajiksi. Putinille ja Luzhkoville suosiollinen Venäjän yhtenäisyys –puolue voitti 13 paikkaa puoluelistoilta ja kaikki 15 yksityisten ehdokkaiden paikat, yhteensä 28 paikkaa. Puolue sai 47,3 % annetuista äänistä. Tulos oli parempi kuin vaalien edeltäneissä mielipidemittauksissa oli ennustettu. Rodina-puolueen poissulkeminen ei kuitenkaan tuonut valtapuolueelle uusia ääniä. Tulos osoittaa moskovalaisen kasvavan keskiluokan tyytyväisyyttä vallitseviin oloihinsa.

The Soviet Story –filmi opastaa myös ajankohtaisiin pelkoihin ja toimintaratkaisuihin elokuvan katsojaa, kun viitataan huolestuneesti Euroopan (Saksan) energiahuoltoon ja Venäjän kaasun tarjontaa. Sanottakoon myös, että sekä The Soviet Story –elokuvaa tukeneet poliitikot Baltian maista että ProKarelia ovat korostaneet NordStream –kaasuputkea sotilaallisena uhkatekijänä. ProKarelia ry:n keulahahmo Veikko Saksi kytkee monet asiat yhteen ja kirjoittaa Nord Stream on turvallisuusuhka –blogikirjoituksensa kommentissa 654: ”Kansalaisilla on aivan täysi oikeus vaatia alueellisia korjauksia eli rajan siirtoja Suomen hallitusohjelmaan ja eduskunnan päätettäväksi kuin mitä muuta ihmisoikeusloukkausta tahansa.”

The Soviet Story –elokuva päätty keskusteluun Venäjän ja EU:n energiayhteistyöstä!

The Soviet Story -elokuva ei ole historian tutkimus, vaan fiktiivistä visuaalista retoriikkaa, joka liittyy vain jotenkin historiaan. Latvialaisen elokuvan tekniikan avulla Stalinin uhrin siirretään modernin Venäjän uhreiksi, koska elokuva väittää, ettei Venäjällä olisi mitenkään tehty tiliä tai muutettu kurssia menneisyyden syntien jälkeen. Tykistökielta ja ProKareliasta ovat löytäneet Venäjän vastaisen kammon vahvistamisesta riittävän perusteen elokuvan laittomaan esittämiseen ympäri Suomea. Elokuva ei oltu tarkistettu asianmukaisella tavalla ennen sen julkista esittämistä Suomessa niillä kerroilla, jolloin olin seuraamassa mielenosoitusta.

Ns. Katynin joukkomurha on elokuvan ja ProKarelian virittämien keskustelujen eräs teema em. polarisaatiota luovan retoriikan tarpeita varten. Aihetta tutkineet venäläiset specialistit A.Djukov ja O. Orlenko lähettivät minulle 1.10.2009 viestin, jossa he mielestäni erinomaisesti määrittelevät mainitun elokuvan tarkoituksensa. Näin Djukov: ”Tämä elokuva [The Soviet Story] on suunnattu suoraan etnisen vihan lietsomiseen. Sen pyrkimyksenä on houkuttaa Euroopan huomion Venäjään ja venäläisiin. Tärkein asia on tässä elokuvassa, että Neuvostoliitto on sama kauhistuttava valtio kuin natsien kolmas valtakunta, että Neuvostoliiton sotilaat ovat murhaajia ja rikollisia, ja että Venäjä on uusnatsien hallitsema totalitaarinen valtio, näiden tappajien seuraaja. Tekijöitä selvästi ohjaa tri Joseph Goebbelsin natsiprogrammin teesi: ”Mitä enemmän hirveitä valheita, sitä helpommin he uskovat siihen.” ProKarelian pääsihteerin, tällinnalaisen leluakauppiaan Jorma Saksin internet-kirjoittelu on sitä vastoin asian johdosta pöyristyttävä. Hän on kirjoittanut myös Katynin joukkomurhasta (puol. zbrodnia katyńska, ven. Бойня в Катыни) tututtuun tyyliinsä³⁶, jonka huipentuma on pöyristyttävä väite: ”Venäjä ei pyydä anteeksi, vaan tekee vastahyökkäyksiä”. Myös toinen kirjoitus³⁷ on aivan yhtä vihamielinen tarkoitushakuisesti. Ilmeisemmin ProKareliassa katsotaan kirjoituksissa ilmaistujen sanojen mukaisesti, ettei nykytilanteessa ”kansojen välillä voi syntyä todellista luottamusta, saati aitoa ystävyyttä”. Luonnollisesti pidän tuollaista näkemystä revansistisena - vihamielisyyttä tahallisesti provosoivana - ja siten myös epä kristillisenä. Ei siis ihme, että The Soviet Story –elokuva tuotiin myös Suomeen. Sen tarkoituksena on pelkästään turmella luottamuksellisia ja hyviä valtiollisia suhteita Venäjään. En todellakaan häpeä moittia The Soviet Story –elokuva ja sen esittämistilanteiden järjestämistä metaforisen retoriikan analyysin näkökulmasta, koska noiden tilaisuuksien avulla yritetään stigmatisoida venäläisväestö ja Venäjä. Arkkipiispa Jukka Paarma kasvatti aivan oikeaan suuntaan ProKarelian väkeä, kun opasti, että ”haavojen kantaminen kuuluu ihmisyyteen” (Karelia Klubi. Elokuu 2005). Valitettavasti ProKarelian levittämä The Soviet Story elokuva lähtee päinvastaisesta ajatuksesta: sen mukaan

³⁶

Ks. http://www.prokarelia.net/fi/?x=artikkeli&article_id=954&author=10

³⁷

Ks. <http://prokarelia.com/cgi-bin/dada/mail.cgi/archive/profi/20090130031003/>

isien oletetuista ja tehdyistä pahoista teoista myös lasten ja lastenlasten tulee saada rangaistus. Venäjällä mediassa on käyty Katynin joukkomurhasta paljon keskustelua. Syyskuussa 2004 myös Aleksander Kwasniewski ja Vladimir Putin keskustelivat Katynin tapahtumista. Myös keväällä 2009 Putin kirjoitti asian johdosta kirjeen puolalaisille, jonka julkaisin blogissani lyhentämättömänä epävirallisena ja nopeasti tehtynä käännöksenä venäjistä suomeksi.³⁸ Mielestäni Putinin kirje on erittäin opettava jokaisessa kohdassaan. Neuvostoliitto on tunnustanut vastuunsa rikoksiin, ml. Katynin joukkomurha. Jo yli vuosikymmen sitten Venäjällä on tapahtuman johdosta perustettu myös vaikuttava muistomuseo (Viktor Chernomyrdin allekirjoituksella v. 1996 perustettu muistomuseo "Медное" Государственный мемориальный комплекс "Медное", ks.: <http://www.museum.ru/m2708> ja <http://www.sitesofconscience.org/sites/mednoe/en/>). Siksi onkin täysin sen Goebbelsin propagandan ja metaforisen polarisaatiota korostavan retorisen menetelmän mukaista, että joukkomurhan avulla pyritään nyt värittää epäluuloa ja vihaa nykyistä Venäjää ja sen oikeutta historiaansa. Asioillahan ei ole enää mitään keskinäistä tekemistä. Professori Bronislaw Lagowski on ilmaissut teeman käsittelyn osuvasti ”hyödyttömäksi propagandasodaksi Venäjää vastaan”. On toki mahdollista, että itse kullakin – myös Lech Kaczyńskillä – on omat henkilökohtaiset laskennalliset intressit poliittisen pelin hyväksi, jos ja kun Katynin nostetaan esille ongelmana suhteiden rakentamisessa nyky-Venäjää vastaan. Toisen maailmansodan aikana kuoli toistakymmentä miljoonaa sotilasta ja siviiliä. Pääministeri Vladimir Putin sanoo itse asiassa julkisessa kirjeessään (v. 2009) näin:

”Meidän täytyy oppia historiasta, jos haluamme rauhallisen ja vauraan tulevaisuuden. On erityisen vahingollista ja edesvastauinta spekuloida muistin avulla, jossa leikellään tarinoita, etsitään syytä keskinäisten korvausten ja epäkohtien perustelemiseksi. Puolitotuudet ovat aina salakavalialia. - - Vanha tragedia on, että typerit tai mielettömät vääristelyt ja tekopyhyys johtavat väistämättä uusiin historiallisiin ja poliittisiin fobioihin, jotka luovat kohtalon kansakunnille ja kansoille. Ne vaikuttavat yhteiskunnan tietoisuuteen, häikäilemättömät poliitikot kamattavat niitä vääristelyjä. - - - Ja taaksepäin katsottaessa meidän kaikkien – sekä länsi- että itä-Euroopassa – täytyy muistaa tuon murhenäytelmän pelkuruutta, salaista kabinettipolitiikkaa, halua vaimistaa turvallisuutta ja kansallisia etuja toisten kustannuksella. Se ei voi olla järkevää ja vastuullista politiikkaa moraalisisista ja oikeudellisista näkökulmista arvioituna. Mielestäni moraalinen näkökohta on erityisen tärkeä. Ja tässä yhteydessä haluan muistuttaa, että maamme on antanut yksiselitteisen parlamentaarisen arvion Molotov-Ribbentrop-sopimuksen moraalittomasta luonteesta. Miksi ei voi kysyä muista maista vastaavaa, vaikka nämä ottivat osaa 30-luvun tilanteen sekoittamiseen? - - - Venäjän kansa, jonka kohtaloa pilasi totalitaarinen hallinto, myös hyvin ymmärtää puolalaisten korkeat tunteet, jotka liittyvät Katyniin, jossa sijaitsevat tuhansien puolalaisten sotilaiden kuolinsija. Meidän on yhdessä vaalittava uhrien muistoa tätä rikosta vastaan. ”Katyn” alueen muistopaikka ja Mednoen muistomuseo niin kuin myös venäläisten vangiksi joutuneiden traaginen kohtalo Puolan sodan aikana 1920 ovat symboleita yhteisestä surusta ja molemminpuolisesta anteeksiannosta. Menneisyyden varjot voivat heittää varjonsa myös tähän päivään, ja vielä enemmän – seuraaviin päiviin Venäjän ja Puolan yhteistyöhön. Meidän velvollisuutemme on tehdä kaikkemme päästäksemme eroon Venäjän ja Puolan suhteita rasittavasta epäluulojen ja ennakkoluulojen taakasta. Käännä sivua ja aloita kirjoittaa uuden [elämän hyväksi]!”

6. Diskriminaatio Baltian alueella

Elokuva haluaa esittää modernin Venäjän uusnatsien valtiona. Aleksandr Djukov (Александр Дюков; ”The Soviet Story” 2008) kirjoittaa osuvasti, että ”elokuvan tekijät tahtovat siirtää Euroopan huomion pois Latvian vakavista rikoksista, joita nämä tekivät yhteistyössä Natsi-Saksan kanssa Natsi-Saksan palvelijana, ja myös tahtovat kätkeä modernissa Latviassa

³⁸

Ks. <http://juhamolari.blogspot.com/2009/10/putinin-kirje-puolalaisille-katynin.html>

natsirikollisten rehabilitoinnin sekä venäläistaustaisten ”kansallisuutta vailla olevien” puutteelliset oikeudet Latviassa”. Professori Viktor Manoilo määritteli äskettäin haastattelussani Baltian alueen ”satelliittivaltioiden”ongelman osuvasti vastaavalla tavalla: russofobia kasvaa päiväpäivältä ja nousee jo valtiolliseksi uskonnoksi. Nämä venäläisvastaiset toimet, joita nationalistit harjoittavat, ovat luonteeltaan massapsykoosia: niitä ei säätele kansainvälinen tai kansallinen oikeus, vaan psykiatria.³⁹

Psykologian professori Erwin Staub on kirjoittanut kansanmurhaajien psykologisesta prosessista: kansanmurhaajat vähättelevät uhrikseen valitsemiensa arvon, minkä jälkeen uhrien pahoinpitely tuntuu vähemmän pahalta. Virossa, Latviassa ja Liettuaassa on valittu kansanmurhaajien tunnettu psykologinen menetelmä, kun venäläisvähemmistöä vastaan toteutetaan järjestelmällinen kulttuurinen kansanmurha, jota kutsutaan myös apartheid-politiikaksi. Helsingissä maaliskuussa 2009 ja Tampereella huhtikuussa 2009 mukana olleet Viron venäläiset henkilöt ovat itse henkilökohtaisesti joutuneet asiattoman väkivallan uhreiksi, niin kuin Yhdistyneiden Kansakuntien Kidutuksen vastainen komissio (the UN Committee against Torture, CAT) on arvovaltaisesti muistuttanut Viroa sen rikkomuksista. Amnesty International on moittinut kielipoliisin sortokeinoja Baltiassa, venäjänkielisen vähemmistön sortamista työelämässä. Viron ihmisoikeusongelmat ovat joutuneet moitteiden kohteeksi myös mm. Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa, Yhdysvaltojen hallinnon (US. Department of State) tekemässä analyysissä⁴⁰, Tallinnan yliopiston ja Human Rights Centren raportissa (HRC, v. 2007)⁴¹ sekä jo aiemmin mainitussa ECRI:n raportissa.

Virosta saapuvia ns. historiallisen fiktion kirjoittajia ei myöskään kiinnosta totuus, vaan tarinoiden hyödyllisyys Venäjän vastaisessa vihamielisyydessään. Ymmärrän toki historiallisen fiktion kirjallisuuslajin, mutta tällä kertaa en hyväksy fiktion käyttöä sorron ja vihan kasvattamiseen. Historiallisen fiktion kirjoittajat ja elokuvan tekijät ovat vaienneet kolmesta tärkeästä seikasta: (1) Viro oli 80-luvulla Neuvostoliiton näyteikkuna Länteen; Tallinaan tehtiin ostosmatkoja Leningradista, koska Tallinnassa oli vaate- ja kenkäputiikkeja, diskoja ja mahdollisuuksia, joita muualla Neuvostoliitossa ei ollut – Viro oli näyteikkuna, ei sorrettu objekti; (2) Stalinin hirveät teot ovat koskettaneet ensisijaisesti venäläisiä, toissijaisesti myös inkeriläisiä, virolaisia jne. Virolaiset eivät ole erityisasemassa, jonka perusteella he saisivat ilmaista vihaansa nykyisiä venäläisiä vastaan, jotka ovat itsekin kohdanneet pahaa. Nämä Baltian venäläiset ovat eläneet koko elämänsä Baltiassa. Siellä on heidän kotinsa ja pitäisi olla täydet ihmisoikeudetkin. Venäjällä on kuitenkin hyväksytty useita lakeja tuomittujen maineenpalautuksesta, korvausten maksamisesta ja ympäri maata on rakennettu vainojen muistomerkkejä. Stalinismi tuomittiin virallisesti jo 1956. Venäjän korkein johto on osallistunut stalinismin uhrien muistamiseen. (3) Neuvostoliitto saapui vapauttamaan Baltian kansat Hitlerin fasismista. Turha olisi noita Latvian entisiä SS-miehiä puolustella. SS-marssit ja SS-miesten muistamiset luovat epämääräistä mainetta. SS-miehet olivat osa natsi-Saksan armeijaa, eikä siinä ole yhtään mitään kunniallista muistamista. Mitään itsenäisyyttä Latvialle eikä Virolle olisi jäänyt, vaikka Saksa olisi sodan voittanut.

Baltiassa tapahtuvan syrjinnän vastustaminen ei ole mitätön ja yhdentekevä asia, vaan hyvin tärkeä humaninen tehtävä, johon suomalaisten pitäisi paneutua entistä vakammin. Marju

³⁹ *Руссофобия в Эстонии с каждым днем набирает обороты и усилиями местных политических интриганов стала почти государственной религией. Также как и в современных сектах, политические акции эстонских националистов против России все чаще принимают характер массового психоза, который уже является сферой регулирования внутреннего и международного права, а, скорее, психиатрии.*

⁴⁰ <http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrpt/2006/78810.htm>

⁴¹ tiivistelmä: <http://www.humanrights.ee/en/page.php?page=42&parent=5>; koko raportti: http://www.humanrights.ee/files/hrc_2007_estonia_en_vl.pdf.

Lauristin ym. ovat antaneet myös karun tuloksen Virossa vuonna 2007 (Human Development Report for Estonia). Silloisen tutkimuksen valossa alle 30 vuotta täyttäneet Viron venäläiset ansaitsivat alle 70 % samanikäisten virolaisten ansioista. Ulkomaiset yritykset käyttivät venäläisiä halpatyövoimana. Venäläisten asema oli heikompi, vaikka nämä osasivat kieltä ja olivat Viron kansalaisia. Yli 50 % Viron venäläisistä oli kokenut omakohtaisesti syrjintää taustansa tähden työelämässä. Työttömyys oli yli kaksinkertainen venäläisvähemmistön parissa. Tämä eriarvoisuus ei ole hyvä pohja lama-Virolle! Vielä pahempaa on, kun ympäri yhteiskuntaa levitettävä The Soviet Story –elokuva stigmatisoi alueella asuvia venäläisiä.

Amnesty International moitti helmikuussa 2007⁴² Viron kielipoliisia. Irene Khan kutsui kielipoliisia "tukahduttavaksi ja rankaisevaksi". "Kielipoliisin" tarkastusvirasto teki tarkastuksia työpaikoilla ja virastoissa sekä suositteli työntekijöiden irtisanomisia riittämättömäksi arvioitun vironkielen taidon perusteella. Irene Khan moitti Amnestyn analyysissä kielilain muutosten tarkoittaneen sitä, että kielellisiin vähemmistöihin (ennen kaikkea venäläiset) vähemmistöihin kuuluvat ihmiset ovat tulleet entistä haavoittuviksi työmarkkinoilla. Kielellisillä vähemmistöillä on muita huonompi asema työmarkkinoilla. Vuonna 2007 Amnesty toisti jälleen kerran, että kielipoliisi ahdisteli ihmisiä ja rankaisi. Kielelliset vähemmistöt pelkäsivät kielipoliisin toimia. Tämän viraston toiminta esti ihmisoikeuksien toteutumisen kaikkialla Virossa.

"Amnesty International has repeatedly highlighted to the Estonian authorities the fact that many persons belonging to linguistic minorities are afraid of and feel harassed by the Language Inspectorate, and that the repressive and punitive nature of the Language Inspectorate prevents the realization of human rights for all in Estonia" (Amnesty International 27.2.2007).

Amnesty moitti tällöin helmikuussa 2007 koskettavan esimerkin valossa sitä, että kielipoliisi kutsui Tallinnassa työskenteleviä venäläisiä taksikuskeja kielikokeeseen. Vain venäläisiä kutsuttiin. Tarkastus koski hyvin suunnitellusti vaikeaa yksittäistä koodia. Kielikokeen avulla venäläiset taksikuskit saatiin pois työpaikoistaan. Tämän jälkeen venäläiset pakotetaan kielikurssille, jotka ovat hyvin kalliita. Työpaikkansa menettänyt henkilö pakotetaan kalliille kielikurssille. Amnestyn raportissa tämä taksikuski kysyi, eikö tämä ole syrjintää. Amnesty kehotti tällöin Viron hallitusta rakentavampiin lähestymistapoihin.

Amnesty International julkaisi vuoden 2008 raportissa jälleen kerran karut tiedot Viron ihmisoikeusongelmista. Amnesty arvostelee jälleen kerran Viroa kielellisten vähemmistöjen sortamisesta työelämässä. Tilanne ei ole parantunut, kun Viron hallitus priorisoi ohjelmakseen eri kieliryhmien sosioekonomisen integroitumisen. Amnesty International muistuttaakin, että Viron ihmisoikeusongelmat ovat joutuneet moitteiden kohteeksi myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuimessa ja Yhdistyneiden Kansakuntien Kidutuksen vastaisessa komissiossa (the UN Committee against Torture, CAT).

Amnestyn mukaan Virossa syrjintä koskee noin 420 000 ihmistä eli 30 % väestöstä. Amnesty kiinnitti jälleen kerran huomiota Virossa toimivaan "kielipoliisiin", jolla on oikeus sakottaa kielilain tehostamiseksi. Viron hallituksen ohjelma "Integraatio Viron yhteiskunnassa 2008–2013" julistaa sosiaalitaloudellisen liikkuvuuden puolesta riippumatta asianomaisen ihmisen kielestä tai etnisestä taustasta. Kesäkuussa päätettiin maksaa pieni korvaus vangeille, jotka ottaisivat osaa viron kielen opintoihin. Mainostoimet ja julistukset eivät vastaa todellisuutta: 11. heinäkuuta Euroopan ihmisoikeustuomioistuin suositteli Viron hallitukselle parempia toimia ei-

⁴² lehdistö tiedote: AI Index: EUR51/001/2007 Public; News Service No: 040:
<http://www.amnesty.org/en/library/asset/EUR51/001/2007/en/dom-EUR510012007en.html>

kansalaisten hyväksi, jotta nämä voisivat oppia viron kieltä ja saisivat siitä myös hyötyä. Toistaiseksi on jäänyt tuo hyöty olemattomaksi.

Komissaari muistutti, että Rasismien ja suvaitsemattomuuden vastainen neuvoa-antavan komitea (Advisory Committee of the Framework Convention on National Minorities and the European Commission against Racism and Intolerance) on syvästi huolestunut Viron kielivaatimuksiin liittyvästä syrjinnästä työelämässä. Kielipoliisi on asettanut suhteettomia rangaistuksia henkilöille, jotka eivät täytä viron kielen vaatimuksia. Kesäkuussa Euroopan Unioni lähetti Virolle virallisen vaatimuksen, jotta tämä pistäisi täytäntöön EU rodullista tasa-arvoa edellyttävän direktiivin (EU Racial Equality Directive/ 2000/43/EY).

Amnestyn raportti 2008 moittii Viron poliisia rauhanomaisesti mielenosoitukseen osallistuneiden venäläiskielisen vähemmistön pahoinpitelyistä. Pahoinpitelyjä ja solvauksia tapahtui useilla paikkakunnilla. Nämä venäläiskieliset ihmiset olivat protestoineet Neuvostoliiton aikaisen muistomerkin poistamista. YK:n Kidutuksen vastainen komissio (CAT) on vaatinut, että Viron täytyy viipymättä ja perusteellisesti tutkia lainvalvontaviranomaisten kaikki raakuus ja liiallisen voimankäyttö, jota nämä olivat harjoittaneet rauhanomaisia mielenosoittajia vastaan. Tämän jälkeen syylliset lainvalvontaviranomaiset on saatettava oikeuden eteen. Euroopan Komission ihmisoikeusvaltuutettu on moittinut Viron vankilaoloja epäinhimillisiksi ja halventaviksi. Vangeille ei ole riittävästi oikeuksia peseytymiseen, ehkä vain kerran viikossa. Patjat ovat mitättömän ohuet. Vankien oikeudet raittiiseen ilmaan ja päivän valoon ovat kohtuuttomasti rajoitetut. Vangeilla ei ole edes oikeuksia lämpimään veteen. Heidän täytyy kustantaa omat WC-tarvikkeensa.

7. Myöskään Suomessa ei ole syytä välinpitämättömyyteen

Baltian alueen turvallisuusuhka on lisääntynyt merkittävästi vuosien 2008 ja 2009 aikana näiden pienten kansantalouksien romahduksen vauhdittamana. Ongelma oli ilmeinen jo rakenteellisesti aiemmin. Baltian kriittisen yhteiskunta- ja taloustilanteen on havaittu jo heijastuvan Suomen rikostilastoihin. Suomessa tapahtuvista ulkomaalaisten tekemistä rikoksista suurin osa tulee pienen Baltian alueelta. Vuonna 2008 Suomen poliisi epäili liki 2100:aa Viron kansalaista omaisuusrikoksista, mikä tarkoittaa ongelman kaksinkertaistumista vuodessa. Poliisin mukaan vuonna 2008 tutkinnassa olleista rikoksista syylliseksi epäiltiin 9 200:aa virolaista. Toukokuussa 2009 KRP:n rikosylikomisario Ari Karvonen totesi selkeästi: "*Trendi on selkeästi nouseva. Baltiasta suuntautuva omaisuusrikollisuus Suomeen on selvä uhkatekijä*". Haluan tukea mielenosoittajia latvialaista The Soviet Story elokuvaa vastaan, koska ymmärryksen mukaan ilman hyvää eettistä perustaa ei voi syntyä yhteiskuntarauhaa. Rehellisesti ja vastuullisesti itsestään, perheestään ja työstään huolehtivat virolaiset, venäläiset ja suomalaiset kärsivät nykyisen ikävän kehityksen tähden.

Myöskään Suomessa ei pidä suhtautua tarpeettoman huolettomasti, jos ja kun Venäjää ja venäläisiä vastaan levitetään vihamielistä The Soviet Story –elokuvaa. Suomessa pyöriteltiin päätä, kun EU:n komissio huomautti Suomea vuonna 2002 kielteisestä Venäjä-uutisoinnista. Venäjän suurlähetystön edustajan lausuntoa ja Venäjän duumassa lokakuussa 2004 käytyä keskustelua Suomen Venäjä-suhteista seurattiin pelkästään huvittuneena. Vuonna 2004 Gallup International selvitti 50 000 haastattelussa yli 60 maassa maakuvaa (Voice of the People 2004: The Image of the United States; 11.10.2004). Suomalaiset saivat lukea häpeäksemme, että yli 60 % suomalaisista suhtautui melko tai erittäin kielteisesti Venäjään, vain vajaa 10 % suhtautui myönteisesti. Olimme pahimpia koko maailmassa, heti kosovolaisten jälkeen. Suomalaisilla on surullisen pahatapainen perinne siinä, miten suhtaudumme vierasmaalaisiin. Lamalla on ikävä

taipumus tehdä pahoista taipumuksista vielä pahempia. The Soviet Story –elokuva luo vaarallisen myyttisen perustan em. vihamielisyydelle ja jopa sen vahvistumiselle.

Pahoinvoiva ihminen tahtoo valitettavasti liian usein alistaa toisen vielä huonommaksi, koska kuvittelee oman arvonsa kohoavan tuolla menettelyllään. Niin on käynyt yhä edelleen usein maahanmuuttajien kohdalla. Marja-Liisa Häyrynen selvitti muutama vuosi sitten ulkomaalaisten lasten ja nuorten kokemuksia suomalaisista kouluista (M-L. Häyrynen, Maahanmuuttajanuori ja suomalainen koulu, Ulkomaalaisvaltuutetun toimiston moniste 1/2000). Häyrynen havaitsi selvityksessään ongelmaksi, että venäjänkieliset lapset ovat kohdanneet suomalaisissa kouluissa myös syrjintää. Diskriminointi on loukannut yksittäisen venäläisen lapsen ihmisoikeuksia epäoikeudenmukaisesti, suvaitsemattomasti vain sillä perusteella, että hän on saapunut Venäjältä. Kielteisemmin suhtauduttiin venäläisiin, arabeihin ja somaleihin. Heikon työllisyystilanteen vallitessa ihmiset omaksuvat tiedotusvälineiden levittämiä uhkakuvia venäläisistä ym. Nämä uhkakuvat siirtyvät Häyrysen tutkimuksen mukaan koulumaailmaan rasismiksi. Miten käy nyt vuosina 2009–2010? Mikä on ProKarelian viesti suomalaisille – ainakin Veikko Saksi on antanut ymmärtää, että Virossa asuva venäläinen väestö on suurvallan vaarallinen armeija. Olemmeko jalompia käytöksessämme, jotta emme siirtäisi suomalaiskotien pahoinvointia lastemme kautta koulumaailman rasismiksi?

VTT, dosentti Inga Jasinskaja-Lahti on ollut toteuttamassa tutkimusta ”Venäjän- ja vironkielisten maahanmuuttajien syrjäytyminen ja integraatio Suomessa” (ks. myös K. Liebkind, S. Mannila, I. Jasinskaja-Lahti, M. Jaakkola, E. Kyntäjä & A. Reuter (2004), Venäläinen, virolainen, suomalainen (Gaudeamus). Venäjän- ja vironkielististä maahanmuuttajista yli 40 % oli kokenut työnhaussa työsyryntää. Työpaikkakiusaamista oli kokenut yli 25 %. Kiusaamista harjoittivat työtoverit. Syrjintä ja kiusaaminen koskivat sekä virolaisia että venäläisiä. Etninen tausta esti työssä ylenemisen enemmän kuin joka viidennen mielestä. Noin 35 % oli kohdannut jokapäiväisessä ympäristössään solvauksia, tönimistä ja muuta arkielämän rasismia. Enemmän kuin joka viides oli kohdannut naapureiden taholta rasismia. Noin 20 % oli kohdannut asunnon hankinnassa rasismia: vuokralaisen valinnassa etninen tausta häiritsi, pankista oli myös vaikea saada lainaa. Venäläiset, suomalaissyntyperäiset venäjän kieltä puhuvat ihmiset ja virolaiset maahanmuuttajat kohtasivat Suomessa syrjintää. Venäläiset olivat vihatuimpia kurdien, arabien ja somalien rinnalla. Jasinskaja-Lahti otaksui, etteivät kadulla suomalaiset tarkista solvaukseen ryhtyessään, onko venäjää puhuva maahanmuuttaja inkerinsuomalainen vai venäläinen! Venäläiset ja virolaiset kohtasivat päiväkodeissa harvoin kiusaamista, mutta koulussa useammin. Koulu- ja opiskelutoverit syyllistyivät kiusaamiseen, myös jossakin määrin opettajat olivat syyllistyneet. Jasinskaja-Lahti oudoksui, ettei opettajien koulutukseen sisälly pakollista monikulttuurisuuden opetusta. Syrjintää kokeva maahanmuuttaja oli tutkimuksen perusteella nuori venäläinen, joka asuu Helsingin alueella, käy pienituloisessa työssä, osaa hyvin suomea, ja on asunut pitkään Suomessa. Tällä venäläisellä on vähän tekemisiä suomalaisten kanssa. Suomenkielen taito ei vähentänyt syrjintää, vaan nämä venäläiset havaitsivat solvaukset ja muut loukkaukset paremmin kuin muut maahanmuuttajat. Vain todella pieni määrä (n. 10–20 %) kääntyi poliisiin puoleen jouduttuaan suoranaisten rasistisen rikoksen tai syrjivän kohtelun uhriksi. Poliisiin ei luotettu. Mitä enemmän syrjintää, sitä enemmän ilmeni psykosomaattisia oireita; mitä enemmän syrjintää, sitä heikompi oli luottamus oman elämänsä hallintaan. Dosentti Jasinskaja-Lahden mukaan tutkimukseen eivät edes vastanneet kaikkein syrjäytyneimmät. Työttömien osuus aineistosta oli vain 27 %. Pääsääntöisesti venäläiset maahanmuuttajat (79 %) jaksoivat kuitenkin yhä toivoa, että menestys Suomessa riippuu heistä itsestään. Ilman toivoa ei ole myöskään yrittämistä.

Minä pidän erittäin vakavana ongelmana lapsen ja nuoren kehitykselle, jos hän kohtaa solvauksia ja loukkauksia kulttuurinsa, kielensä tai perhetaustansa tähden. Lukuisat tutkimukset ovat osoittaneet, että yhteiskunnassa koettu häpäisy saattaa ajaa joitakin uhreja vaaralliseen radikalisoitumiseen lahoissa, joissa johtaja antaa heille hyväksynnän. Oikeusvaltion ja rauhanomaisen demokratian säilyttämiseksi olisi erittäin tärkeää, että syrjintään puututaan pikemmin nopeasti kuin liian hitaasti. Pahoinvoinnin heijastaminen maahanmuuttajia vastustavaan vihamielisyyteen on myös surkea primitiivinen tunnereaktio, joka ei auta asianomaisen asemaa yhteiskunnassa eikä lisää kansakunnan hyvinvointia. Sitä vastoin pitäisi auttaa siihen, että itse kukin voisi tuottaa hyötyä yhteisen hyvinvoinnin puolesta.

Kirjoittaja on Juha Molari, teologian tohtori ja BBA. Hän toimii Pohjan suomalaisen seurakunnan kirkkoherrana, mutta häntä vastaan on ProKarelian kaksi aktivistia nostanut kantelut, koska Molari on voimakkaasti arvostellut The Soviet Story –propagandafilmin esittämistä ja ProKarelian tavoitteita. Espoon hiippakunnan tutkinta-asiamies vaikuttaa yhtyvän ProKarelian (Veikko Saksi ja Kari Silvennoinen) näkemyksiin. Veikko Saksi on lelukauppias Tallinnasta, jolla on runsaasti virolaisia nationalistisia suhteita. Kari Silvennoinen on helsinkiläinen juristi.